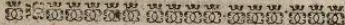

15. Qui ova & lacticia in aliis diebus præter Quadrage-
mam edunt, nec venialiter peccant, etiam si bullam non ha-
beant. Est autem evidens, quod confecturo non comedendi
ovaj & lacticia in quadragesima obliget.

BULLA COENAE

In Decr.
Alexand.
VII. anno
1666. 13.
Mart.

Sententia afferens, Bullam cenæ solum prohibere abso-
lutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica
sunt; & id non derogare facultati Tridentini, in qua de oc-
cultis criminibus fermo est, anno 1629. 18. Julij in consilio-
rio S. Congregationis F. min. Cardinalium, visa, & tolerata
non est; sed damnato ab Alexand. VII. Anno 1665. 24. Sept.

DISPVT. I. SECTIO I.

RESOLUTIONES IV.

C.

CALIX.

¶ P. Suar. 1.
t. 3. di. 81.
sec. 7.

Alix tornatilis non amittit consecrationem,
si cyathus separatur à pede: nec si per usum
deauratio excidat; si vero de novo deaurat-
ur, solet de novo consecrari.

¶ Vide
comp. ind.
verb.
Benedi-
ctio.

2. Calicis consecratio fit circumstate, & ab
Episcopo. Ex privilegio autem concesso So-
cietati Jesu à Paulo III. possunt in India Patres Provinciales,
& reliqui superiores de ejus licentia vestes sacerdotales,
pallas, corporalia, calices, alaria & cæmeteria, si Episcopus,
qui ea faciat, catholicus ibi non adsit, benedicere, &
consecrare. Si tamen ea, quæ benedicenda sunt, sint exter-
norum, non benedicantur, nisi instante aliquâ gravi necessi-
tate, aut aliâ causâ magni momenti.

¶ e. Vas. de
coa. dist.

3. Quia tamen de calice agimus, consideret & sacerdos
aurea verba S. Bonifacii Episcopi. & Mar. ex e. vasa de conf.
dist. 1. *Quand un sacerdoter amet lignes calicibus utobantur,
pauce lignes sacerdoter aures utuntur calicibus.*

¶ e. Vi Ca-
lix de con-
secrat.
dist. 1.

4. Calicis, & patenarum materia debet esse ex auro vel
argento; vel si magna paupertas sit, ex ligno; ex nulla alia
materia fiat.

CALUMNIATOR

Non est licitum religioso vel clerico calumniatorem gra-

viam

via crimina de se, vel de sua religione spargere minantem,
occidere, quando alius modus defendendi, non suppetit: ut
si v. g. calumniator sit paratus vel ipsi religioso, vel ejus reli-
gioni publicè, & corâ gravissimis injuriis prædictâ impingere.

¶ In Decr.
Alexand.
VII. anno
1655. 24.
Septemb.

DISPVT. II. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIE.

CAMBIVM.

1. Cambium est permutatio negotiatoria numismatis pro
numismate. Cambiorum species sunt a varia. Primo, ^{avid. Tol.}
dicitur cambium permutatum, cum permutatur numisma ^{l. 5. c. 13.}
majus cum minori, vel minus cum majori cum aliquo lucro.
Secundo dicitur cambium fictum, quando quis Romæ dat pecu-
niam reddendam sibi Mediolani in quindies cum lucro. Si
campfor certus sit pretium pecunie augendum fore ultra ju-
sti lucrum, & pacificatur de reddenda sibi pecunia secundum
valorem, qui habitus est in diebus nudinis, cambium est illi.
Tertio Cambium per litteras, quando quis campfori dat
pecunias Limæ, ut campfori servus in imperiali villa sibi
reddat, acceptis litteris prout in statuto tempore valuerit.
Quarto dicitur reale, quando ipse campfor accipit pecuni-
am ab alto, socio suo alibi cum lucro restituendam.

2. Ex sola permutatio pecunie pro pecunia, nisi alia sit
justa causa, vel lucri cessantis, vel damni emergentis, non
potest à aliquo ultra sortem accipi. Si vero valor rei vel qua
prærens est, vel quæ rara, vel quæ multi sunt emptores, vel
propter materiam, pondus, vel figuram, augeatur, potest DD.
cambium prædictis modis cum lucro.

3. Si campfor det Mediolani pecuniam reddendam Romæ
cum pacto, quod sintra deos menses non reddatur Romæ,
reddatur Mediolani, vel alibi cum lucro cambii & re-
cambii, committit e usuram, & tenetur ad restitutionem.

4. Qui deponit pecuniam apud Bancharium, non potest
aliquid ultra sortem accipere ex eo, quod Bancharius cum
illa negotietur; quia hoc ei conceditur propter custodiam &
obligationem reddendi pecuniam quam primum petatur.

5. Qui habet pecuniam, quæ nec exponit, nec vult exponere
negotiationi; dat tamen Limæ, ut in civitate Caiquensi sibi
cum lucro reddatur, usuram cambio committit e. & Idem e.

6. Pro dilatione temporis non potest f. ultra sortem ac-
cipi; nisi lucrum esset.

¶ Avila in
sum. verb.
Camb.

¶ Navar. in
sum. c. 17.
n. 1. q. 3.

¶ Idem e.
17. n. 28.
f. Comm.
DD.

g Nau. ubi
sup.

b Comm.
DD.

g Comm.
DD.

l In Dec.
Alexand.
VII. anno
1666. 18.
Mart.

a Nau. ex.
21. n. 156.

b Idem ib.

a Trid. ses.
24. c. 12. de
ref.

d Vid. Mol
tr. 2. de sa-
cerd. par.
43. f. 90.

a D. Ber. in
sp. ad Ful.

f Exc. un.
de chor.
non resid.
in 6.

7. Non omnia cambia sicca damnantur, à Pio V. nisi si-
sta, & simulata, quando prætextu Cambii palliatur usura g.
8. Qui rogatur pecuniam accipere alibi reddendam, licitè
recipit b aliquod lucrum; quia quasi asportandam accipit ad
dantis utilitatem. Hoc licet taxandum est ex loci distantia,
& à consuetudine jam à bonis recepta. Quod etiam potest
recipere, qui campioris non habet officium.
9. Fraude cessante in eodem regno cambiare licet h, et-
iam si aliquid lege prohibeatur.
10. Cambia dubia si jam facta non condemnanda; si faci-
enda non approbata.
11. Non est licitum mutuanti aliquid ultra sortem exige-
re, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum
tempus l.

DISP. III. SECT. VNICA.
RESOLUTIONES VARIÆ.

CANONICI, ET PRÆBENDATI.

1. Canonici, & omnes Ecclesiastici dignitatem obtinen-
tes, tenentur a infra duos menses fidei catholicae pro-
fessionem facere coram Episcopo, & coram Capitulo, ali-
quin non facient fructus suos.

2. Nemo potest b Canonicatum recipere, quin sit initia-
tus eo ordine sacro, quem Canonicatus requirit; vel in ea sit
etate, ut tempore statuto valeat initiari.

3. Canonicus absens sine causa tenetur restituere distri-
butiones, nec alii possunt remittere ut colligitur ex Triden-
tino c.

4. An de quotidianis distributionibus elemosynas facere
teneantur, alii negant, alii probabilis affirmant. d Quod ve-
rius est, cum omnes redditus Præbendati sunt distributiones,
quia licet, ut ex jure constat, distributiones dentur eis, quasi
quotidiani laboris stipendium, quæ illis ex congrua sulten-
tatione superfluit, pauperum sunt. Contrarium tenent viri
docti; sed major fides adhibenda e est Bernardo dicenti:
Quidquid præter necessarium vitium, ac simplicem vestitum de
altario resines, turis non est, rapina est, sacrilegium est.

5. Qui unâ, vel alterâ die in choro non assistit, solum amittit
f quotidianam distributionem; non verò annum redditum
principalem suæ præbendæ.

6. Per tres menses à choro possunt g abesse facultate con-
cessa à concilio, ut à labore requiescant.

7. Pœnam debitam propter absentiam non tenentur b sol-
vere, nisi post judicis sententiam.

8. An qui abest à choro mortaliter peccet, alii asserunt, i a-
lii probabilis negant. l.

9. Qui choro assistunt, & non cantant, nec attendunt, vel
dormitantes, vel colloquentes quotidianas distributiones non
lucrarit tenet m Navarrus; quia hæc illis dantur, ut publicè o-
rent, & magis digni sunt pœnâ, quàm præmio. Alii defendunt
contrarium, sed minus probabiliter.

10. Per consuetudinem introduci non potest, quòd absen-
tes distributiones quotidianas lucentur n ex Trid. sess. 24. c.
22. de refer. ibi. Non lucentur distributiones non obstante
quâvis consuetudine. Si verò justa aliqua causa introducitur
à Capitulo ut absens, qui Hispaniam petit, & præbendæ re-
nunciat, sex mensium distributiones lucretur pro vicario, &
mortuus ut suffragis juvenet, sicut in Cusconsi Ecclesia ob-
servatur, non esse cõtra decretum Concilii viri docti defendit.

11. Pœna pecuniaria imposita pro Præbendati delicto, non
debet o applicari alitis Præbendatis; sed Ecclesæ, vel pio ope-
ri ad judicis arbitrium.

12. Pœna impositæ propter absentiam à choro non possunt,
p ut diximus supra, mutuo à Præbendatis remitti. An vero
postquam Præbendatus eam acquisivit, possit intuenti amicitia
illam condonare, alii asserunt, alii negant probabilis;
quia ipsius Concilii verbis constat quomuncumq; remissionem,
& quomuncumq; modo fiat, prohibitam esse; & quia decreti fru-
stratur finis. An verò hæc donatio sit nulla, & Præben-
datus eam restituere teneatur, dubium est inter DD. probabi-
lius autem fuisse nullum: quia hæc pœna in publicum divini
cultus introductionem est in favorem, & privatorum consensu
tollì non potest ex hjus publicæ, ff. de pactis.

13. Non possunt g per Bullam Cruciatam componere fru-
ctus, & distributiones, quas restituere tenentur eo quòd cho-
ro non assisterunt; quia ex Trid. tinentino non acquirunt eorum
dominium, & sunt nota creditores præbendati, qui præsentem
tuere divinis officis.

14. Abesse possunt r sine distributionibus, & fructuum amif-
sione propter infirmitatem, vel necessitatem s corporalem, si
quando assistere non possunt sine gravi damno vite, honoris
& temporalium bonorum.

15. Injustè excommunicati faciunt distributiones, & fru-
ctus

g ex Trid.
l. 24. c. 12.
de ref.
b Garcias
n. 173
i Sylvest.
verb. Heret
q. 10.
l. Sanchez. r.
1. c. 10. l. 1.
c. 2. d. 1. r.
m Nav. in
c. quando
c. 10. n. 19
& alii
multi.
n Trid. ses.
24. c. 12. de
ref.

d Bona. de
horis can.
dispo. 2. q. 10
p. 4.
p. Trid. ses.
24. c. 12.
& ref.

g Trid. ses.
21. c. 1. de
ref.

r. c. Vni. de
cler. non
resid. in 6.
la. d. o.

1 Palao t. 2. tr. 7. d. 3.
 1. Cuius suos, secus si iuste, nisi abolitionem petant, & per eos non flet, quod absolutio dicitur.

16. Quae dicta sunt de excommunicatione, intelligenda sunt proportionaliter de suspensione, & interdictis; sed de sola suspensione notandum non de secreta, & tolerata.

17. In cessatione à divinis, si is qui causam cessationi dedit, non habeat unde distributiones solvat Præbendatis, debet x Episcopus applicare eis quotidianas distributiones, quia quod culpa caret, in damnum vocari non debet, ut habetur in c. 28. *conf. in.*

18. Irregularitatem incurrunt non privantur quotidianis distributionibus; quia non privantur assensu in divinis officiis. Si vero, antequam Præbendam consequantur, irregularitatem incurrunt, dubium est inter DD. affirmativa sententia est probabilior.

19. Degradatum aqualiter, & realiter distributionibus & fructibus privatum esse communis est sententia DD. & confirmat ex c. *degradatio, de paenis in 6.* Degradatus vero verbaliter, id est depositus, si non habeat unde alii possit, debet Episcopus ei subvenire de redditibus Ecclesiasticis, si autem habet, nihil ei debetur.

20. Qui literis dant operam, vel docendo, vel addiscendo, vel Episcopis ministrant, vel in Ecclesia utilitatem occupant, distributiones non amittunt. *21.*

21. Canonici, & Præbendati debent Episcopum associare ex decreto Cardinali.

22. Si in cantando & respondendo in choro sint notabiliter negligentes, peccant & mortaliter.

CAPPELLANVS.

1. Si Capellania fuerit juris patronatus, non potest Episcopus spreta presentatione alium Capellanum providere præter eum, quem fundator nominavit, etiam si patronus negligens fuerit in presentendo. Intra terminum à jure præfixum.

2. Si patronus intra sex menses Capellanum non presentaverit, & à fundatore non fuerit alius nominatus, jure devolutio potest Episcopus alteri Capellanum conferre. *3.* Vido verb. *Beneficium.*

3. Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud beneficium ecclesiasticum si studio literarum vacet, non satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet, &

4 c. Ex int. de jur. patr. c. de. co. num. 16. q. 7.

1661. 44. *884.*

DISPV. IV. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIE.

CAPITVLVM.

1. Capitulum sede vacante succedit Episcopo in jurisdictione ordinaria; & ideo potest absolvere, dispensare, statuere, inquirere, visitare, & dare indulgentias, ut Episcopus. Non potest tamen conferre beneficium, id enim Papæ est reservatum. Navarrus vero ait, quod si illius collatio communitur ad Episcopum, & Capitulum pertinebat, potest in sede vacante, sed in hoc videtur, quid usi receptum sit.

2. Vocem in Capitulo non habet, qui non est subdiaconus.

3. Cum requiritur Capituli consensus, vel presentia, potest ad id alios deputare. *4.*

4. Quod sit à majori parte Capituli, dicitur fieri unanimi consensu. Debitum Capituli, non est debitum singulorum. *5.*

5. Capitulum non dat dimissorias, nisi post annum à morte Episcopi; dispensat tamen cum illegitimo ad ordines minores, & ad simplex beneficium. Cogit testamentorum executores ad illorum executionem, & his negligentibus exequitur. Dat facultatem assistendi matrimonio.

6. Capitulum non succedit Episcopo in iis, quæ ei specialiter commissæ sunt, nisi committantur à jure communi.

DISP. V. SEC. VNICA.

RESOLUTIONES III.

CARCEr.

1. Qui iniuste conjicit aliquem in carcerem, vel est causa, ut conjiciatur, peccat mortaliter, & tenetur ad dampni restitutionem.

2. Qui eripit à carcere debitorem, tenetur à creditori debitumolvere; nisi debitor sit pauper esset, in nullo modo haberet, nisi speraret habere unde solveret.

3. Incarceratus ob delictum dignum morte, vel abscissione membri, licet potest e compede solvare, & januas frangere, ut fugiat; dummodo custodi vim non inferat.

C A R D I N A L I S.

Decreta Congregationis Cardinalium, nisi interposita auctoritate S. Pontificis, sunt tantum a doctrinæ probab. d. n. u. bilis,

10-

DISP. VII. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES. V.

CASVS FORTUITVS.

1. Nemo tenetur a de casu fortuito regulariter loquendo, nisi interveniat culpa, mora, vel pactum.

2. Qui mutuo acceptum amisit casu fortuito, tenetur, & quia verum rei dominum accipit.

3. Mandans tenetur de damno casu fortuito, si probabile erit eventurum, & mandataris gratis servietur; secus e si ob stipendium, vel debitum; aut ejus culpa damnum accidit.

4. In re pacto genericæ, quod quis maneat in omni casu obligatus, talis fortuitus nisi expressè exprimat, manet & exoptus.

5. Culpa præcedens casum fortuitum, nisi influat in illum, non facit e quod imputetur ad hoc, ut quis teneatur de casu fortuito.

DISP. VII. SECTIO I.

RESOLUTIONES VARIE.

CASVS RESERVATVS.

De casuum reservatione in communi.

1. Casus reservatus est, & cujus absolutio admittit inferiori Sacerdoti.

2. Nullus casus est reservatus in articulo mortis; si tamen habeat annexam excommunicationem, debet e absolutus, si convaleat, recurrere ad superiorem, cui fuerit reservata.

3. Sub-

3. Sublatâ Papali censurâ annexa casui reservato, tollitur e ejus reservatio, etiam si aliunde sit Episcopo reservatus.

4. Episcopus concedendo casus sibi reservatos, non videtur e concedere censuras illis annexas, & sibi reservatas.

5. Quando Episcopus concedit alicui omnem suam auctoritatem, & potestatem ad audiendas confessiones, non videtur concedere casus reservatos, nisi specialiter dicat: concedo tibi omnes casus; vel aliunde ejas intentio appareat.

6. Nullus casus in dubio est reservatus, & tantum confessus cum habet facultatem absolvendi a reservatis alicujus oblitus fuit, de illo a quolibet confessorio approbato potest e absolvi. Idem dicendum quando informem fecit confessionem.

7. Reservatio non obligat e novitios, nisi sint ex Societate Jesu, propter specialem ordinationem nostri Generalis.

8. Casus non reservat e nisi Papa, vel Episcopus, vel Prælatas habens auctoritatem quasi Episcopalem.

9. Mortuo Episcopo tollitur e casuum reservatio, non quæ est a jure, sed quam ipse posuit.

10. De fide e est jurisdictionem esse in Ecclesia reservandi peccata.

11. Omnis superior, qui potest delegare jurisdictionem, potest e reservare.

12. Irregularitas non e fac reservatum peccatum propter quod imponitur; e potest absolvi peccatum absque irregularitatis dispensatione.

13. Qui scit aliquid esse grave peccatum, ignorat tamen invincibiliter esse reservatum, reservatione non tenetur e.

14. Superior qui sine causa reservat, imprudenter facit; tenetur e tamen reservatio.

15. Prælati religionum non possunt reservare omnes casus, nisi tantum assignatos a Clemente VIII. in quadam constitutione; neque in ea assignati, nisi specialiter reserventur, manent reservati.

16. Possunt tamen prædicti Prælati reservare e censuras, & per accidens peccata, quibus sunt annexæ, erunt reservata. Non autem possunt in foro conscientie absolvere quoscunq; faculares ab hæresi, culta, & excommunicatione propter eam incurâ.

17. Peregrini, & iter agentes, si peccata commiserint reservata in suo Episcopatu, non vero in eo, in quo sunt, possunt e absolvi ab eis ac si reservata non essent.

18. Licet Episcopis, &c. e in quibuscunq; casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis delinquentes quoscunq; libi

e Nava. i
27. n. 174Idem ib.
n. 201

Idem ib.

F. Suar. diss.
31. de pen.
114e Comm.
DD.e Vide
Trid. l. 24.e 7. de ref.
e Comm.
DD.e Trid. l. 7.
24. c. 7.e Comm.
DD.e 6. Vis. de
temp. ord.e Sano. t. 9.
de matr. l.
9. d. 31. n.
18.e Comm.
DD.e Clem.
VIII. in
const. edi.e Suar. t. 4
d. 29. sec. 5e In decr.
Alexand.
VII. an.
1067. l. 4.
Sept.e Comm.
DD.

sibi subditos in diecesi sua per seipfos, aut per Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientie gratis absol- vere imposita salutari penitentia. Idem & in heresi crimine in eodem foro conscientie iis tantum non eorum vicariis permiffum.

19. Episcopus, si quod Deus avertat, in aliquo ex his casibus incidere, potest a suo confessorio absolvi. *n.*

20. Facultatem Episcopi concessam à Tridentino absol- vendi ab heresi occulta, revocatum fuisse per Bullam Cœnæ, alii ajunt, alii negant; probabile utrumque, tamen est confessorio, facultatem impetrare à D. Inquisitoribus. Dam- nata est autem ab Alexand. VII. sequens propositio. Sententia afferens, bullam cœnæ solim prohibere absolutionem here- sis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non de- rogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Julii in consistorio S. Congrega- tionis Univ. Cardinalium, vita & tolerata est. *

21. Probabile est privilegia concessa ad absolvendum à casibus contentis in Bulla Cœnæ, non revocari per ipsam, & contrarium est etiam probabile.

22. Religiosi mendicantes ex privilegio possunt absolvere quoscumque Christi fideles ab omnibus casibus Episcopo re- servatis, sed obtenta ad id Episcoporum facultate. *

23. Religiosus, qui habet facultatem à superiori, ut absol- vatur à Sacerdote seculari, vel regulari alterius religionis, & ex alio capite, habet etiam facultatem, ut absolvatur à refer- vatis, si incidat in reservatum, nec sit confessor suæ religionis potest à quolibet alio absolvi.

24. Societas religiosus iter agens, si ut hospes per breve tempus sit in Collegio Societatis, poterit ab assignato confes- sario illius collegii absolvi cum onere comparandi coram su- periore sui collegii, si diu autem ut hospes sit in illo Collegio, à Superiore illius, vel ab alio de ejus licentia poterit absolvi.

25. Non tenetur Praelatus concedere semper facultatem petenti ut à reservatis absolvatur. Si tamen ex concessione talis facultatis nullum sequatur inconveniens, tenetur sub mortali. Potest autem illam cum aliquo honore concedere, & non debet nisi viro docto, & spiritibus committi.

26. Peccata reservata, quæ semel confessâ sunt jurisdictionem habenti, non manent amplius reservata; ideoque, ut ma- teria non necessaria possunt exhiberi Sacerdoti confiteri.

27. Si peccata semel sunt jurisdictionem habenti in con-

fessione etiam invalida, & informi, tollitur reservatio. Idem contingit si aliquis peccati reservati fuerit oblitus in præ- dicta confessione. Idem dicendum de censuris reservatis, & de illis annexis peccatis.

28. Qui bona fide absolutus fuit virtute Jubilæi, postea ve- ro illud ob defectum alicujus circumstantiæ non lucratus est, nihilominus manet g. sublata peccatorum reservatio. Idem dicendum de oblitis.

29. Qui ignorat, etiam vincibiliter an casus reservatus sit, five juris five facti ignorantia sit, potest absolvi.

30. Quando bona fide, & sine culpa penitentis ipse absol- vitur à culpa, non præmissâ absolutione à censura non refer- vata Pape, absolutio Sacramentalis valida est; sed verò si censura sit reservata Pape.

31. Papa cæteris omnibus potest limitare facultatem absol- vendi; & tenetur potest et si sine causa imponatur.

32. Episcopus practicè, & moraliter loquendo limitare po- test facultatem absolvendi, quâ Parochi funguntur, licet spe- culative non satis probetur, cum non ab Episcopo, sed à Sum- mo Pontifice facultatem acceperint.

33. Non potest superior absolvere à reservatis tantum, non auditis aliis; licet aliqui docti viri ex antiquo contrarium senserint, qui verum afferunt, si de absolutione loquantur non sacramentali.

35. Qui voluntariè in libidinosis delectatus, involuntariam & non procuratam pollutionem patitur, non incidit in refer- vatum, etiam ubi reservata est voluntaria pollutio.

SECTIO II.

DE RESERVATIS IN NOSTRA Societate, eorumque absolutione.

1. Perjurium vel falsum testimonium in judicio vel extra.
2. Furtum, & usurpatio alicujus rei contra votum pauper- tatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale.
3. Camis lapsus voluntarius; & quidquid esset contra vo- tum castitatis, quod in actum externum prodeat.
4. Inobediencia expressa, quâ quis obstitit se nolle parere.

5. Seditio.

† Trid. ses-
14. c. 6. de
reloc.

† Congr.
Card. ex
Marfilia
lib. 3. tit. 9

† Suar. 40.
4. disp. 38
secund. n. 10

* In decr.
an. 1605.

24. Sept.
y Sanchez in
summa
lib. 2. c. 11

n. 25
† Paul. III.
ubi supra.

† Decret.
Alexand.
VII. an.

106 r. 24.
Septemb.
† Vide Vil-
lak. t. p. 111.
9. diff. 61.

† Ex V.
Congr.
n. 6

† D. Tho.
in 4. diff.
17. q. 3.

† Ex decr.
Clement.
VIII.

† Suar. t. 4
d. 31. se. 4

† Idem 10.
3. d. 7. se. 9
n. 31.
† P. Quin.
in singula.
to. 21

† Suar. t. 4
de penit.
sec. 2. n. 10
† Idem ubi
sup. n. 6.
& 7.

- 5. Seditio in superiorem, & divisio in grave nocumtum Societatis.
- 6. Detractio famæ, bonæque exsultationis aliorum, & discordiarum seminatio inter fratres.
- 7. Impedimentum excludens à Societate retinevit inexamen, vel in eo aliquid mentitum esse, unde grave aliquod incommodum oriri possit.
- 8. Acceptio, seu missio literarum absque licentia expressa, quæ scilicet acceptio, seu missio contineat rationem peccati mortalis.
- 9. Transgressio votorum simplicium, quæ professi committunt post professionem.
- 10. Censura Societatis nostræ seu peccata, quæ in nostris Constitutionibus, Bullis, vel Decretis annexa sunt excommunicationi. Hæc omnia cum manifestè erunt mortalia, & in adum exteriorer prodierint, reservantur superiori domûs, & collegii, & ab alio, nisi de expressa licentia illius, absolvi non possunt.

I N S T R U C T I O
Pro superioribus, & confessorii Societatis
circa reservata.

Quando confessorius tacito nomine petierit facultatem ad absolvendum, facillè det superior; imo peccabit, si sine iusta causa neget. Tamen ex iusta causa poterit negare, sed raro, nempe quando probabiliter timeat scandalum, aut recedendum, damnum domûs, ruina penitentis, vel alterius, in quo casu penitens debet per se, vel per confessorium rem ipsam superiori manifestare, salvo sigillo.

Superior caveat interrogare, coniectare, &c. Confessorius ne ita petat, ut aliquando manifestet; Esti viderit proponendo casum in specie dari occasionem superiori, proponat in genere dicendo aliquem in casum reservatum incidisse, qui nec Societati, nec ulli, nec ipsi penitenti damnus asserre possit, salvo sigillo; si factâ relatione casus, & circumstantiæ sub sigillo iudicat superior non dare facultatem. Et hoc non obstantè confessorius urgeat hoc casurum in majus detrimentum penitentis, & ruinam, quia illum videt obfirmatum, nec velle ulli modo superfluit adire.

Si Confessorius conscientia oneratur, tentanda erunt media, de quibus inter se conferant, ac tandem si nullum pro-

deat

deat, ne speretur prodesse, superior non debet facultatem negare.

Si subditus non per confessorium ordinarium, sed per alium petat facultatem, non facillè debet acquiescere superior, nisi talis Sacerdos sit cui merito committi possit. Si vero noluerit subditus superiorem adire, assignet superior seniorem, doctum, prudentemque, qui melius, ac confessorius ordinarius, aut ~~potest~~ potest mederi. Hæc omnia sunt respectu eorum, qui sunt in qualibet domo Societatis.

Quando confessorius bona fide dubitat an peccatum sit mortale, etiam si ex genere suo fit reservatum, potest absolvere licet iustus modus dubitatio ex ignorantia procedat, & licet postea advertat esse mortale non est repetenda confessio, bona enim fuit.

Notandum quòd semper expedit hortari ut alia à reservatis, ut diuturnæ tentationes, pericula, &c. à penitentibus superioribus manifestentur ob bonum ipsorum, & communitatis, sed non sunt cogendi.

SECTIO III.

De Reservatis pro Religiosis Resolutiones Variæ.

1. Vicarius, Subprior, Vice-Rector, Minister, Præses si prælatus absit ex civitate profectus itinere unitis diei, possunt dare facultatem absolvendi à reservatis. Non videntur in prædio vicino recreationis, vel visitationis causi per unum aut duos dies ille absit.
2. Religiosi ex nostra Societate de peccatis mortalibus, etiam si reservata non sunt, non possunt confiteri, nisi cum confessorius à superiore deputatis ex Bulla Greg. 13. qui negotiorum confessiones alior factas irritas, & inanes decernit.
3. Confessorii à superiore deputati possunt et semel in vita dispensare, cum nostris in irregularitatibus exceptâ bigamâ, homicidio, membrorum obturatione, & sanguinis effusione, quæ dispensationes præposito Generali reservantur.
4. Confessores ordinarii nostrorum non possunt cum illis dispensare in jejuniis, in cibis vitatis, & in aliis præceptis Ecclesiasticis: hoc enim ad solos spectat superiores ex concessione Julii III. Possunt et tamen absolvere quemcumque ex nostris à quacumque suspensione sive à jure, sive ab homine generaliter latâ, & idem est de interdico. Ab irregularitate autem, quæ cumque sit, non possunt, quia hoc spectat ad summum Pontificem, vel ad superiores.

4 Vide
Dian. in
sum. verb.
val. ref.
& Vide P.
Quint. tr.
3. de præf.
res. 21
& Vid cum
dem. ubi
sup. sing.
23.
& Idem. ill.
bulla quæ
incip. tac.
relig. an.
1772.
& Ex Bulla
Pauli III.
f. vide
compend.
verb. Dis.
bonif. 12.

8. Si

5. Si Rector collegii sub excommunicatione sibi reservata aliquid faciendum, vel omittendum preciperet, qui preceptum frangeret, potest ab excommunicatione ab ordinario confessore absolvi; quia illa reservatio fuit nulla, non enim potest casus reservari sine consensu totius ordinis in provinciali, vel generali capitulo ex decreto Clem. VIII. Contrarium tenet P. Suarez.

g. Suarez. to.
4. de re-
lig. lib. 1.
c. 18. n. 14.

6. Omnia quæ circa votorum dispensationem, & commutationem, & similia possunt nostri confessori ex nostris privilegiis circa externos, possunt etiam circa nostros, si sint deputati ad audiendas eorum confessiones, & nisi id expresse eis vel in privilegiis, vel à superiore, qui eos designavit, seu à quo facultatè habet audiendi nostrorum confessiones, limitetur.

SECTIO IV.

De casibus sanctæ Inquisitionis tribunali reservatis.

1. Quodcumque crimen contra Catholicam fidem, & blasphemiam hæreticales.

2. Habuisse familiarem, aut pactum tacitum, vel expressum cum Dæmone.

3. Si religiosus profusus, aut in ordine sacro constitutus matrimonium contraxit.

4. Si non Sacerdos celebravit, aut alia sacramenta administravit.

5. Si confessor sive clericus, sive religiosus in actu confessionis, vel proximè ad illum filium vel filium confessionis ad inhonestam sollicitavit.

6. Si quis vivente uxore, vel marito secundo, aut sapius matrimonium duxit.

7. Si quis affirmavit fornicationem simplicem, aut usuram, aut perjurium non esse peccatum.

8. Si quis dixit melius esse concubinatù, quàm matrimonium.

9. Si quis uno integro anno in excommunicatione permanere voluit non procurando absolutionem, aut censuram Ecclesie discussit, aut factis contempserit.

10. Si quis prætextu Astrologiæ, aut per aspectum stellarum aut per lineas manuum, aut per alias hujusmodi artes respondit, aut res futuras dependentes à libero arbitrio annuntiavit, aut si de hujusmodi superstitionibus interrogavit.

11. Si quis libros hæreticorum habuit, aut alios ex prohibitis per catalogum sanctæ Inquisitionis, aut Biblias in Hispano sermone.

12. Si

12. Si quis non revelavit sanctæ Inquisitioni id quod sciebat, vel audierat ad illius tribunal pertinerere, vel aliis, ne id manifestarent, perussit.

13. Si testes induxit ut falso probaret id, quod ad officium inquisitionis delatum erat.

14. Si quis falso accusavit aliquem ad hoc tribunal, vel ad hoc falsos testes subornavit.

15. Si quis receptavit hæreticos, aut eorum bona defendit, aut per se vel per alios impedimentum apposuit executioni sancti officii.

16. Si quis sustulit, aut auferri jussit aliquos habitus sancti officii, vel apposuit alios.

17. Si per Inquisitionem condemnati non adimpleverunt sententiam, aut habitum reconciliationis secum asserere neglexerunt.

18. Si penitentiati dixerint id quod confessi sunt in Inquisitione de se aut de aliis fuisse falsum, & illud timore ductos dixisse.

19. Si fregit secretum sibi ab Inquisitione commissum.

20. Si dixit relaxatos fuisse Martyres, & sine culpa cobussos.

21. Si aliqui Notarii, vel Tabelliones habent processus, aut aliquid hujusmodi; in quibus contineantur res ad officium sanctæ Inquisitionis pertinentes.

22. Illis casibus obstringuntur excommunicatione majori hi qui sciunt, fecerint, viderunt, aut audierunt, comprehendunturque viventes personæ præsentés, absentes, & vitæ sunt, tenenturque intra sex dies deferre antequam id cum aliquo communicent.

Casus sanctæ Inquisitionis adversus Astrologos.

1. Contra las personas que toman bebidas de veras como el a-
ehuma, chumico, y coca para enagenarse de los sentidos, y luego
decir, qui tienen revelaciones.

2. Contra los que tienen libros, cartapacios, y de astrologia ju-
diciaria.

3. Contra los que interpretan, y califican condemnaçãda a nchura
los casos contra la dicha astrologia a conficiendo, que se puede ab-
solver de los sin manifestarse a la Inquisition.

4. Reservasse alli el hacer luyzio de los futuros contingentes, y
casos fortuitos, y acciones dependientes de la voluntad divina: o
del libre albedrio de los hombres y sobre los nacimientos de las
personas adivinando por el dia y hora en que nacieron el estado que
han de tomar, &c. declarando por las rayas de las manos, y otros
aspectos las inclinaciones de las personas; y por los sueños; que
han soñado, y el usar de ciertas maneras de suertes con habas, tri-
go, paja, monedas, sortijas; y otras semillas, o cosas semejantes;

E 2

&c.

&c. y que traen consigo, y dan a otras personas que traigan ciertas cedulas y cabellos, cintas, polvos, y otros hechicos, semejantes dando a entender que con ellos se libraran de muerte subitanea, &c. Y para efecto de castigar, o alcanzar a los hombres a las mugeres, o las mugeres a los hombres, que desean, y para que los maridos, y amigos traten a ellos no pidan zelos a las mugeres, y amigas, o para ligar, o impedir a los hombres el acto de la generacion, o haer a ellos, a las mugeres otros daños, o maleficios en sus personas, miembros, y salud, y que vian asimismo para ellos, y semejantes efectos de ciertas oraciones vanas, y supersticiosas invocando en ellas a Dios sueltos, y superstitiosas invocando en ellas a Dios sueltos, y prefagos de lo que pretenden saber por lo que sueñan durmiendo, o por lo que oyen en hablar en la calle, o les sucede otrodia, o por las señales del cielo, o por las aves, que buelan, &c.

Comprehendense en la pena del derecho comun no solamente los casos adivinacion, y sortilegios en que interviene pacto expreso otacido con el Demonio, o su invocacion. Sino tambien los que se cometen sin esta circunstancia por via de embulle, y para engañar las dichas personas a las que consultan, o por sacar dineros, coneguir otros fines, y mostrar que saben las dichas artes, o ciencias, &c.

No abuelvan a ninguna de las personas, que a cerca de lo dicho este culpada, sino huviere dicho, y manifestado en el santo officio lo que dello supiere, o huviere visto, o oydo. Ni fuera de la confesion fe entretengan a calificar, o interpretar los dichos casos por color de que no ay pacto con el Demonio, ni mezcla de cosas sagradas, ny debaxo de otro ningun titulo, o pretexto antes remitan todas las dichas personas ante nos.

Casus Sancte Inquisitionis adversus Astrologos.

1. Contra illos, qui sumunt potiones herbarias, v.g. achuma, chumico, & coca (quæ est herba parvorum foliorum in regno Peru) ad procurandam abstractionem sensuum, ut dicantur habere revelationes.

2. Contra illos, qui habent libros, scripta, & registros de Astrologia judiciaria.

3. Contra illos, qui excusant cum nimia amplitudine casus contra dictam Astrologiam: consilium dantes quod possit quis ab illis absque denunciatione Inquisitioni facienda absolvi.

4. Deinde reservatur iudicium futurorum contingentium casus fortuiti, & actiones dependentes à voluntate divina, vel à libero hominum arbitrio: & qui ex Nativitatis die & hora futurum hominis statum prædicunt & conjecturant per lineas mantum, physionomiam, somnia, aut certos quosdam usus fontium cum sibus, strumeto, legumine Indico, monetis, annulis, & aliis feminibus aut his similibus; aut qui conferunt & aliis tradunt certas scedulas, crines, cingula, pulveres, invocaciones & similia diabolica verba, quibus à subitanea mor-

te liberandos affirmant: qui consequendo matrimonium viris ad amore mulierum, aut mulieres ad virorum amorem pellicunt; qui illicitis mediis amorem aut conjugum amorem, aut inter eosdem disensionem, & diuque disseminant; qui in conjugibus generationis actum impediunt, aut impediendum certa maleficia, damna, & media mulieribus earumque membris, &c. inferunt; quique ad hæc vanis & superstitiosis orationibus Deum & Sanctos inuis invocando utuntur, ut præfagia & futurorum auguria eliciant, vel ex aliorum somniis aut vanis sermonibus, vel e signis cæli, & avium volatu.

In hac pena juris communis non tantum comprehenduntur casus confessorie, sortilegia, &c. in quibus intervenit pactum expressum vel tacitum cum demone, & ejus invocatio; sed etiam ii, qui committuntur absque illa circumstantia, qui per viam scilicet deceptionis, decipiendo consulentes, aut promovendo lucrum suum palam dicunt se artes aut scientias calere proclamant & prædicunt, &c. Nullam ejusmodi personam prædictorum ream confessarii absolvant, antequam denunciari aut aperuerit in S. Officio, quod hac de re sciverit, viderit vel audierit; neque extra confessionem ex eunt dictos casus sub specie, quasi non subisset pactum cum demone nec rerum sacrarum mixtio, nec sub alio titulo aut preterit; sed omnes supra dictas personas ad nos ablegent.

CASOS DE LA INQUISICION CONTRA

los que en la confesion salicitan a peccar.

Palabras del edicto si supieredes, entendieredes, ovieredes visto, sabido, o oydo deci, que alguno, o algunos confesores, clergicos, o religiosos exemptos, o no exemptos de qualquier orde grande, o preminencia, o dignidad, que sean aunque inmediatamente esten sugetosa la sede Apostolica que por obra, o de palabra, o por escrito, provocado o intentado o intentaron provocar, y solicitar a qualquiera persona hombres, o mugeres para actos torpes, y deshonestos que entremisimos seyan de cometer en qualquier manera, o para que sean terceros, o terceras de otras personas, o tuvieres consellos, o ellas, platicas y conversaciones de amores illicitos, y deshonestos en el acto de la confesion Sacramental, o proximalmente a ella antes, o despues, o con ocasion, o pretexto de confesion aunque realmente no la aya, o sin el dicho pretexto fuera de la confesion en los confessorios, o qualquiera otro lugar en que se oyan confesiones, o que se diputada, o señalado para ellas con capes, o demostacion de que se confiesan, o quieren confesar, hicieren, y perpetraren qualquiera de los delitos de suso referidos sin comunicarlo con nadie, &c.

Casus Inquisitionis contra illos, qui in Confessione sollicitant ad peccandum.

Si sciatis, audiat, videatis, sciveritis vel audieritis referri,

referri, quod aliquis vel aliqui Confessarii, Clerici vel Religiosi exempti, vel non exempti, cuiuscumq; ordinis, gradus, aut preeminentie aut dignitatis sint, etiamsi immediate sint subiecti Sedi Apostolica, quod factio aut verbo sollicitarint, provocarint, aut contra fuerint provocare aut sollicitare quascumq; personas, viros aut mulieres ad actus turpes & inhonestos, tam inter se invicem quocumq; tandem modo committere, vel ut sint mediatores vel mediatrices aliarum Personarum, vel habuerint cum illis id q; viris vel feminis sermones & conversationes de illicitis amoribus, & inhonestis in actu Confessionis sacramentalis, vel proxime ante illum, vel postea, vel occasione data, vel sub pretextu confessionis facte, vel absq; dicto pretextu extra Confessionem in sedibus confessionalibus, vel in quocumq; alio loco ubi excipiuntur confessiones, vel sit deputatus aut designatus ad illas cum pallo, vel demonstratione facta consistenter, vel velint confiteri, fecerint & perpetrarint quidvis ex suprascriptis delictis absque communicatione cum aliis facta, &c.

SECT. V. RES. VARIE.

CIRCA RESERVATA PROPTER SOLICITATIONEM IN CONFSSIONE HAC NOTANDA SUNT.

1. **F**œmina sollicitans confessarium, & cum eo peccans, non tenetur eum denunciare nisi mutato animo feminæ in melius, confessarius sollicitare ipsam volente confiteri.
2. Tunc dicitur confessarius immediate ante confessionem sollicitare, quando fœmina dicenti sibi velle confiteri, dissuadet in ordine ad venere.
3. Si tamen fœmina diceret, se velle crasino confiteri, & tunc dissuaderet, proprie non dicitur sollicitator.
4. Confessarius immediate post confessionem sollicitat, quando peracta ipse vel fœmina ad nihil aliud se divertunt.
5. Si post sollicitationem immediate cōfiteatur, non est immediate sollicitare post, nec antea nisi dissuadeatur cōfiteri volēs.
6. Quamvis intra genus luxuriæ vellicare fœminam, vel premere pedem, vel mammillas tangere animo ibi sistendi secundum aliquorum sententiam veniale sit, si talia agantur tempore ministrandi Sacramentum, vel immediate ante, vel post, mortalia peccata sunt & confessarius denunciandus.
7. Si fœmina inducat confessarium in inhonestam, & confessarius consentit, non est denunciandus.
8. Si fœmina sollicitet ad naturalem concubitum confessarium,

a Vide
Dian. l. 4.
c. 1. re. 4.
& Comm.
DD.

Comm.
DD.

Comm.
DD.

Omnes
has resolu-
tiones
in fœdatis
Ioan. San-
chez re-
peries.

Sanch. in
fœd. sed
contrariū

rum, ipse autem provocet ad nefandum, denunciandus est.

9. Si fœmina sollicitet ad nefandum, & renuat confessarius sollicitans ad naturalem, est denunciandus.

10. Si fœmina sollicitet ad fornicationem, & confessarius renuat, provocet tamen ad sola oscula, est denunciandus.

11. Tribuens fœminæ immediate ante vel post confessionem chartam amatoriam, ut postea legat, denunciandus est.

12. Qui oburgat concubinam ante vel post pidendo zelos, denunciandus est.

13. Episcopi non comprehenduntur, nec laici confessionem audientes, nisi ratione simulati sacerdotii, si absolutionem impenderint. Sed licet Episcopi non comprehendantur, possent tamen inquisitores testium depositione recipere Pontifici remittendas; & si fuga Episcopi timeretur, eum detinere. Episcopi autem electi, & non consecrati comprehenduntur.

14. Si tres anni sint elapsi post factam sollicitationem, & credatur enepdatum jam esse confessarium, cessat obligatio denunciandi.

15. Non solum sollicitata, sed omnes scientes sollicitationem in fœdatis factam tenentur denunciare.

16. Mulier sollicitans non est denuncianda, quia constitutiones Pontificum in confessarios diriguntur, non in penitentes.

17. Si confessarius statim post confessionem ducat puerum ad cubiculum, huc tradat ei chirographum confessionis, & ibi eum ad inhonestam sollicitet, est denunciandus.

18. Si ex auditis in confessione fœminam insequatur in domum ejus, ibique sollicitet, alii negant denunciandum, alii probabilius affirmant.

19. Fœmina etsi consentiat sollicitationi, tenetur tamen denunciare, sed non suum crimen detegere, & possit, si interrogaretur, negare; quia crimen ad Inquisitionem non pertinet, nec contra eam agendum, etiam si a confessario denuntietur; quod illi non licet facere. Quod sacra Cardinalium congregatio resolvit.

20. Qui audit aliquid confessarium sollicitatæ, etiamsi testes sint inimicæ conditionis, famæ & fidei, tenetur sub eorum communicatione denunciare; imò ad id tenetur, si sub sigillo secreti naturalis intellexit.

21. Fœmina, quæ propter dilatam denuntiationem incurrit excommunicationem, si denunciaret, potest absolvi per Bullam Cruciatæ, vel per religiosorum privilegia; quia jam obligationi satisfecit.

judicat
probabilis
Ius Diana
p. 4. r. 4.

Secreta
Alexandri
VII. an.
1665. 14.
Septemb.

Comm.
DD.

2 loa. San-
ch. apud
Dian. in
comp. hoc
verb. n. 7.
Dian. ubi
sup. a. 15

Vide
Dian. l. 1.
4. c. 1.

ref. 11
Dian. 10.

ref. 19. 31

Castro-
Pal. apud
10. Dian.
ubi sup.
n. 77.

Sanch. in
fœd. apud
Dian. ubi
sup. n. 11

SECTIO VI.

CASOS RESERVADOS EN EL AR-
1
50. Obispado de los Reyes de I. Peru.

1. Los que no pagan diezmos, y pronicias o impiden que otros las paguen, los Indios, o las decimas que las devieren.
2. Los que vendieren chicha de cora sola o mezclada con yuca, o guarapo de miel de purga del primer barro, o mosto.
3. Los que hacen trabajar a los Indios contra su voluntad los Domingos, y fiestas y los compelen o los ponen o por otras personas, y fueren causa de que dexen la doctrina por las ganancias, o que te huyga los maridos de las mugeres, o las mugeres de sus maridos.
4. Los Correjidores, Mayordomos, Administradores, o otras qualquier personas Ecclesiasticas o seculares que en sus granjeras, o provechamientos gassaren, o ovieren ocupados por si o por interpositas personas los bienes de las fabricas de las Iglesias, o hospitales, o cofradias o otros lugares pios.
5. Los clerigos que se ordenaren por falso, o por letras dimissorias de sus prelados.
6. Los que violaren la Iglesia en qualquiera manera.
7. Los que hicieren hechizos, o encantamientos.
8. Los que se perjuran en daño del proximo.
9. Los clerigos que lleuaren mugeres de lamano, o a ancas de mulas, o las a compañaren yendo en silla, o a pie.
10. Los que facan retraidos de las Iglesias.
11. Los que vsaren mal de los sitos alios, o de otra cosa sagrada.
12. El que procurare el malparto de alguna muger con efecto.
13. Los que blasphemaren publicamente de Dios, o de algun santo.
14. Los que no se huieran velado dentro de los seys meses de su casamiento.
15. Los homicidas voluntarios, y los incestuosos.
16. Los que hurtan cosa sagrada, o de lugar sagrado.
17. Los que falsan escrituras, y los testigos falsos.
18. Asi mismo no podran absolver de los pecados a qualquiera, o curarlo en alguna de las deicomuniones puestas en las synodales hasta averles concedido la absolucion.

Casus reservati in Archiepiscopatu Regni Peru.

1. El qui non solvunt decimas & primitias, vel impediunt quo minus alii illas solvant, Indi vel reliqui qui illas tenentur solvere.
2. Illi qui vendiderint chicha de cora, separatim vel miscuerint cum yuca vel guarapo de miel de purga del primer barro, o mosto.
3. Qui faciunt laborare Indos contra ipsorum voluntatem diebus Dominicis, & festis, & illos cogunt vel per se, vel per alios, & fuerint in causa quod negligant doctrinam ratificari

lueri, vel ut fugiant mariti ab uxoris, vel uxores à maritis suis.

4. Corretores, Praefecti domus, administratores vel quicumque aliae personae Ecclesiasticae vel saeculares, quae in suis lucris vel utilitatibus impenderint aut occuparint per se aut intermedias personas bona fabricarum Ecclesiarum, vel hospitalium, vel Contraternitatum, vel aliorum piorum locorum.
5. Clerici qui ordinati per saltum, vel per litteras dimissoriales suorum Praelatorum.
6. Qui violantur templum quocunque modo.
7. Qui exercentur magiam vel incantationes.
8. Qui praestant falsum iuramentum in damnum proximi.
9. Clerici qui rapuerint mulieres manibus, vel ministrorum mularum, vel illas comitatus fuerint equites vel pedites.
10. Qui demunt aliquid bonis Ecclesiasticis.
11. Qui alius sanctis abusi fuerint vel alia re sacra.
12. Qui procurarint abortum alicui mulieri cum effectu.
13. Qui blasphemarint publice in Deum vel aliquem Sanctum.
14. Qui non velarint sese intra illos sex menses sui matrimonii.

15. Homicida voluntarii & incestuosi.
16. Qui furantur rem sacram vel ex loco sacro.
17. Qui adulterant Scripturas, & falsi testes.
18. Etiam non poterunt absolvere de illis peccatis quamcumque personam, quae incurrit in aliquam excommunicationum posturam in synodalibus, usque dum ipsi concessa sit absolutio.

Quamquam de his omnibus peccatis vel per Bullam Cruciatam, vel per privilegia mendicantium possint poenitentes absolvi, oportet confessorium gravitatem horum criminum ex reservatione cognoscere, ut poenitentem admoveat, eique salutarem medicinam adhibeat.

C A T H E D R A.

Qui impedit dignum a consecutione cathedrae, tenetur a Comm. DD. restituere, maxime si ante statuto, quod confecti debeat legitimo oppositori.

C A Y P O.

1. Tenetur restituere damnum per alterum factum in sua taberna.
2. Sitribuat cibos, quibus scit vel scire debeat aliquem transgressurum jejunium, vel se inebriaturum peccato mortaliter.
3. Si vinum in oppido vendat mixtum aqua, vel tollat ali-

E s

Nav. 6.
27. n. 16
Idem
abusus,
quid

^a Molina & Villal. ubi sup. ¹ quid ex debita mensura, & debet vel communitati restitueri, vel tanto tempore supra debitam mensuram in eodem oppido vinum vendere quanto eà fraude usus est.

² An verò possit Bulla Compositionis uti, alii ^d ajunt, alii probabiliter negant.

³ Vasquez apud Diamam 7. p. ref. 46.

DISP. VIII. SECT. VNICA

RESOLUTIONES VARIE.

CENSVS.

¹ ^a Navar. & Azor. 1. p. lib. 10. cap. 1. ^b Mol. 2. de sul. disp. 39. & idem ubi sup. ¹ Census est jus exigendi pensionem de re utili alterius. Differt ab Emphiteusi, quia Emphiteusis est in re propria; cuius usus per vitam ad alterum pertinet.

² Census non potest emi minore pretio, quàm impositus fuit à principio, post extravagantem Pii V. nisi fuerit ultra taxam impositus. Si autem census fuerit irredimibilis, & perpetuus, potest emi minore pretio, quia nulla lege taxatum est. Si verò res, in qua impositus est census irredimibilis, sit in periculo, ut pereat, vel si difficile solvatur, poterit minori emi, quia minus valet.

³ Ex parte fidei iussoris potest pactum esse, ut venditor census intra determinatum tempus illum redimat, dummodo non præcedat fraus emptoris.

⁴ Non potest emi cum pacto retrovendendi. Potest et tamen cum pacto quòd si intra sex annos non redimatur, maneat perpetuus; sed debet emi majore pretio, quàm redimibilis.

⁵ Condiciones appositæ à Calixto III. & à Martino V. si habeat census, approbatur; si careat illis non reprobat. Sufficit enim quòd habeat, quæ jure naturalis requiruntur. Hæ sunt ut enim iusto pretio ematur, & venditor non teneatur ad redimendum censum.

⁶ Constitutio Pii V. non g obligat in regnis Hispaniæ, quia ab eà fuit supplicatum.

⁷ Census supra alium censum imponi potest, non verò supra majoratum, nec supra feudum, nec super rem alienam sine Domini consensu. Debet esse supra rem specialiter assignatam, potest tamen ad di generalis hypotheca.

⁸ Emptio census debet esse pecunia numerata coram Notario, & testibus. Quando verò redimitur, non est necessaria.

⁹ l. q. 1. p. pecunia numerata. l. q. 1. q. 6. num. 4.

9. Non

⁹ Non est apponenda pœna propter mensam solutionem vendentis, non augendus census ex debitis redditibus nisi prius solvatur pecunia, & postea numeretur coram Notario, & testibus.

¹⁰ Si quis vendat censum, pretiumque mutuo det amico cum conditione, ut solvat redditus, non est usurarius contractus.

¹¹ Anno etiam, quo nullus colligitur fructus, solvendus est census.

¹² Census ex utraque parte vendentis, scilicet, & ementis redimibilem licet calixti ^p ajunt, alii negant.

¹³ Redditi annui ^q sunt quinque pro centum, & mille pro vigintri millibus; & qui aliud amplius recipit, peccat & restituere tenetur.

¹⁴ Census potest imponi super Emphiteusim, & super alium censum redimibilem.

¹⁵ Census generalis hypotheca non habet speciale prælationis privilegium, nisi circa rem specialiter obligatam ad censum.

¹⁶ Percurte re, supra quam est census, perit census, & diminuto ejus pretio, minuitur; si tamen sufficiat ad solutionem integer census debetur.

DISPVT. IX. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES IV.

CENSURA.

Censura quid sit, & quotuplex.

¹ Censura est pœna spiritualis, & medicinalis privans usu spiritualium honorum Ecclesiasticam potestatem, ita impensa ut per eandem ordinariè absolvi possit.

² Tres tantum sunt Ecclesiasticæ censure. Excommunicatio, suspensio, & interdictum.

³ Irregularitas etiam quæ provenit ex delicto non est censura, nec potest absolvi per Bullam Cruciatam. Contrariam opinionem ^b defendunt viri docti, eaque uti licebit in gravi necessitate, cum non est facilis recursus ad superiorem.

⁴ De fide est potestatem esse in Ecclesia instituenti censuras; quæ potestas licet sit de jure divino, ipsa tamen institutio est de jure humano.

^m Vide Villal. ubi sup.

ⁿ Comm. DD.

^o Comm. DD.

^p Sà verb. Censura.

^q Ex constit. Re. gii.

^r Comm. DD.

^s Molina. to. 2. disp. 516.

^t P. Men. in manuscrip.

^a Saaz. de cens. disp. 1. sec. 2. num. 1.

^b Soto Medina Aragon. Bannet & tres alii vident apud Villal. to. 1. c. 16. disp. 2.

SECTIO

SECTIO II.

DE EO QUI POTEST INSTITUIRE,
& imponere censuras.4. c. Corri-
piantur
24. 1. 3.

1. **P**otesis infligendi censuras a est tantum in summo Pontifice, & in concilio generali, non autem in Episcopis.

6. Comm.
DD.

2. Nullam delictum, licet sit hæretis, annexam b habet censuram jure divino.

4. Comm.
DD.

3. Papa e potest dispensare, ut aliquis communicet in facris cum excommunicato; quia hæc prohibitio non est immediate a jure divino.

4. Censura alia est a jure, alia est ab homine; effectus tamen ejus semper est a jure, ideoque ubique obligat.

5. Omnes qui in foro exteriori habent Ecclesiasticam jurisdictionem, habent potestatem imponendi censuras, Parochi autem non possunt d, nisi sit consuetudo.

d. Suar. de
censu.
disp. 18.
sec. 1.

6. Qui habet potestatem ordinariam, potest e illam delegare; focus vero si habeat delegatam.

e. Comm.
DD.

7. Mulier non est f capax hujus jurisdictionis; sed hæc incapacitas non est a jure divino. Unde posset Papa de potentia absoluta hanc jurisdictionem mulieri concedere, licet hoc nullus fecerit.

f. Navar.
de sent.
excom.

8. Episcopus non potest excommunicare familiares religioforum mendicantium, nec eis ponere interdictum, dum sunt in ipsorum obsequio, & si faciat sine speciali mandato summi Pontificis, invalide faciet ex privil. Alexand. IV.

h. c. 1. de
offic. vi-
car. in 6.
i. Comm.
DD.

9. Si Episcopus esset excommunicatus, & denunciatus, vel esset notorius clericus percussor, vicarius ejus b invalide censuras poneret.

i. Comm.
DD.

10. Qui ponit censuras non i incurrit eas, non potest tamen communicare cum excommunicato a seipso in prohibitis a jure.

i. Comm.
DD.

11. Concilium, vel Capitulum l potest ponere censuras adversus aliquem capitularem.

SECTIO III.

DE CONDITIONIBVS REQUISITIS
ex parte imponentis censuras.4. c. Cum
voluntate
de sent.
excom.

1. **I**n statuendis censuris a requiritur intentio: nec præsumendum est quod non habuerit si verbis constat, licet invitus ponat, valet; focus vero absolutio.

2. Ju-

2. **J**udex prohibitus censuras ponere, si habet jurisdictionem, & ponit, valet. Imponendæ autem sunt per aliquem adum b literis, vel saltem verbis expressum. Et censura debet esse determinata, & contra determinatam personam.

3. Secundum dispositionem juris non sunt infligendæ censuræ nisi in scriptis. Leo autem X. concessit, quod Prælati ordinis Minorum regularis observantia, cum aliquem fratrem propter Apostasiam, vel aliam causam excommunicant in Capitulo fratrum, aut in communitate, non teneantur proferre sententiam in scriptis, prout in jure sub pena suspensionis præcipitur proferentibus.

4. Censura inflicta sine scriptis est a valida; Prælati vero censuram per modum statuti infligens sine scriptis, p nã a jure impostam e incurrit.

5. Censuræ causi in scriptura f exponenda est, ejusque totale transcriptum a iudice intra unum mensem ab ingressu est reo petenti. Quæ si judex non observet, ab ingressu Ecclesiæ, & divinis officiis per mensem suspenditur.

b Suarez
ubi sup.
& ex c. 1.
de sen-
excom.
c. 2. d. c.
1. de sent.
excom.d. Ex fr-
pradito
c. 1. de in
excom.e. Villal.
ubi sup.
f. Ex sup-
dic. c. 22

SECTIO IV.

AN MONITIO DEBEAT PRÆCEDERE
censuram, & ob quam causam imponenda est?

1. **I**n censura a jure necessarium a non est, quod præcedat a Comm. monitio, neque in ea, quæ est ab homine, si infligitur DD. ob delictum futurum; nec quando infligitur in peccatum.

2. Monitio debet b esse trina, vel una pro trina, & personalis, nisi persona malitiosè abscondatur; tunc enim sufficit in domo ejus notificationem fieri.

b c. Sacra.
de sent.
excom.

3. Censura non debet infligi ob proprium peccatum; e interdictum vero imponi potest ob ali- peccatum, quod aliquo modo fit proprium.

e c. Sifen-
tencia de
sent. ex-
com.

4. Non a potest censura infligi nisi ob adum parè intererit, & cum ponitur ob adum consummatum, non incurritur ob non consummatum; quia non debet extendi ad id, quod in ea non declaratur. Nec i infligenda est nisi propter peccatum mortale & in suo genere grave, dummodo censura gravis sit.

d. Comm.
DD.

5. Qui a mortali excusatur, excusatur a censura, & cum Prælati aliquid præcipit sub sententia excommunicationis, licet non sit lata sententia, obligat sub f mortali.

f. Trid.
sess. 21. de
refor. c. 3.

6. Excommunicatio minor incurritur ob veniale; major non

f. Suar. de
censu.

non

dist. 18.
sect. 1.
g la decr.
Alexand.
VII. anno
1666. 18.
mart.

non potest imponi nisi ob contumaciam, & nisi imponatur in poenam, quod potest solus Papa.

7. Quoad forum conscientie, reo correcto, ejusque contumacia cessante, non cessant censurae g.

SECTIO V.

Quando sit nulla vel injusta, & de illius effectu?

1. Quando censura est nulla timenda non est; si verò est valida, quamvis injusta, a timenda est.
2. Cum lex aut mandatum superioris non obligat, nec censura b sub qua præcipitur. Quod contingit cum infligitur a non habente jurisdictionem, vel ab habente suspensionem; vel deest aliquid substantiale juris: ut si quis excommunicatur nullâ monitione precedente, vel sine causa.
3. Si nullitas non est notoria, censura in publico servanda est.
4. Si nullitas est in opinione, tenetur subditus sequi superioris opinionem.

SECTIO VI.

An metus, & ignorantia excusent a censura: & an eius effectus suspendatur per appellationem?

1. Metus gravis excusat a censura; & qui ob metum gravem aliquod peccatum committit, licet à peccato non excusetur, non a incurrit censuram.
2. Metus infamiae, & scandalii b excusat a censura clericum celebrantem excommunicatum.
3. Qui peccat contra jus naturale, & divinum, cui annexa est censura, si ignorat eam invincibiliter, non a incurrit in illam.
4. Qui occidit hominem, quem ignorabat esse clericum, quem etiam si sciret esse clericum occideret, non a incurrit excommunicationem. Si tamen Petrus volens occidere Joannem, occidit franciscum sciens esse clericum non excusatur a censura.
5. Qui ignorat peccatum vincibiliter, e censuram autem invincibiliter, non incurrit in illam.
6. Ignorantia, quae excusat à peccato mortali, licet non veniali, f excusat a censura.
7. Eum, qui non obediit intra terminum præfixum, po-

Sanchez de
Matr. lib 2
8, disp. 122
num. 272

tea tamen penitentiæ de contumacia, si contra eum profertur censura, illam incurere alii negant, alii probabilius affirmant. Vide hoc verbo *Censura* lect. 4. n. 7. pag. 78.

8. Cum censura infligitur contra eum, qui scienter, & temerarie aliquid fecerit, non ligat b eum, qui fecit ex ignorantia etiâ crassissimi temeritas fuerit ex magna affectatione.

9. Censura non a suspenditur per appellationem, sed quæ infligitur post legitimam appellationem est i nulla, & qui appellavit legitime, si excommunicatus post appellationem celebravit, non fit irregularis, quamvis vincatur in lite.

10. Excommunicatio novo m jure potest esse à futuro dependens: ut in simoniacis vendente rem spirituales, qui a excommunicationem incurrit cum redditur pretium.

SECTIO VII.

De Censura subjecto: & an possit aliquis duplici ligari censura?

1. Subjectum censuræ capax solum est homo vivus, non defunctus a: quem absolvere nihil aliud est, quam concedere vivis facultatem, ut eum sepeliant in loco sacro, & orent pro eo. Debet etiam esse baptizatus, & usum rationis habere.
2. Ut quis juris censuram incurrat, sufficit quod sit dolus b capax. Hominis autem censuram non a incurrit, nisi qui nobiles annos attigerit.
3. Qui censura causam dedit mentis compos, & postea insanus factus est a potest excommunicari. Si autem amentia fuerit perpetua, absolvendus est etiam ab ea, quam insanus incurrit.
4. Ut censura liget e, debet esse contra determinatas personas. Comunitas potest interdici, non autem excommunicari.
5. Summus Pontifex nullâ censura potest ligari, quia nullum habet in terra superiorem. Episcopi autem, nisi illorum fiat specialis mentio, non tenentur suspensione, nec interdicto generali; juris autem generalibus excommunicationibus obligantur b.
6. Unus homo potest ligari pluribus censuris, & absolvi ab una & non a ab aliis, quæ toties multiplicantur, quoties peccatum committitur, cui annexa est censura; non verò cum multiplicatur actioes, & solum est unum peccatum.
7. Qui occidit plures clericos uno actu, an plures excom-

Suar. ubi
bisup. n. 8

Sanchez ubi sup.
lib. 8 disp.
31. n. 16.
c. Pastoralis. pa.
ra. 2. verum de appell.
l. c. per tuas de sent. excom.
m. Extrad. a. de simon.

Comm. DD.
Die. c. 1.
& ult. c. v.
ubi glof. v.
Pueris.

Comm. DD.
Villal. tom. 1. re.
16. disp. 9.
e. c. Ro. man. par.
in univ. sit. de sen. excom.
fc. cuncta per mundum 1. q. 3.

g. c. quia periculo tum de sent. excom. in 6. c. Comm. DD.
c. cum pro causa de sent. excom.

1 Vide P. Suarez de censuris dist. 5. sec. 3. n. 8.

m Idem ubi sup. n. 11. Comm. DD.

o Suar. de cens. disp. 1. sec. 4. n. 2.

p c. ut animi de cons. in 6. q. 1. Comm. DD.

q Villalob. ubi sup. f. Auil. de cens. 1. p. c. 3. dub. 11.

municationes incurrat alii negant, alii probabilis est affirmari; idemque dicendum de eo, qui facit unum actum cum pluribus circumstantiis, quibus annexæ sunt plures excommunicationes.

8. Qui occidit religiosum sacerdotem duas excommunicationes incurrat, unam, quia occidit religiosum; aliam, quia sacerdotem.

9. Ut quis incurrat in censuram, debet esse subditus impionentis illam, vel habere domicilium in eius territorio, vel in eo deliquisse.

10. Ubicumque fuerit excommunicatus denuntiatus, vitandus est, & qui excommunicationem infligit, o potest mortere etiam non subditos, nã cum eo communicent, & ni pariterint, excommunicare.

11. Episcopi statuta non obligant subditos, qui sunt extra ipsius territorium.

12. Si peccatum incipit in territorio alicujus Episcopi, & extra illud consummatum fuit, q ligat censura.

13. Eum, qui in alieno territorio peccatum commisit, cui annexa erat censura, in illam incurrere, alii ajunt, alii r negant probabilis.

14. Censura posita per modum sententiæ / ligat subditum existentem extra territorium; secus vero si sit per modum statuti.

SECTIO VIII.

De modo tollendæ Censuras.

1. Non tollitur a censura per mortem infligentis, nec per mortem censuræ ligati, nec per solam penitentiam sed per legitimam absolutionem.

2. Rector, qui excommunicatus fuit, quia debitum non solvit, non b liberatur finito officio, immo successor nisi intra mensem satisfaciatur, eidem ligatur censura.

3. Si suspendatur, & interdicatur quis donec restituatur, facta restitutione liberatur. Si autem eodem tenore excommunicatur, dubia res est inter DD. utrumque probabile; in practica securus est, ut absolvatur.

SECTIO IX.

De eo, qui absolvit.

1. De jure a communi, & ordinario, qui ligavit, debet absolvere

a c. Inferior. 21. &

solvere, vel ejus successor, si officium finivit, vel superior ejus, qui posuit censuram, vel qui ab eo habet jurisdictionem delegatam.

2. Episcopus, & proprius Parochus possunt absolvere a censura juris non reservata. Parochus autem multi DD. hanc facultatem negant b.

3. In mortis articulo e quilibet Sacerdos potest ab omni censura absolvere.

4. Religiosi nostræ societatis, & quibus communicatur nostra privilegia d. possunt absolvere quoscunque Christi fideles ab omnibus casibus reservatis, etiam contentis in Bulla Cœnæ, & a censuris omnibus illis annexis, exceptâ heresi. Idem potest quilibet sacerdos approbatus ab ordinario per Bullam Cruciatam.

5. Quando Papa concedit facultatem absolventi a censuris sibi reservatis, cœntetur e concedere reservatas Episcopis.

6. Qui confessus est cum habente jurisdictionem absolventi generaliter a censuris f, manet absolutus etiam ab oblitis, nec indiget novâ absolutione, si postea recideret: secus vero in peccatis reservatis, quæ licet non maneant reservata, consistenda tamen sunt, si in memoriam venerint.

7. Concessio absolutionis a censuris per Bullam, vel Julium g, intelligenda est in foro interiori tantum, nisi aliud exprimitur.

8. Cùm dicitur, quod absolutio impendatur satisfactâ parte, si ad id non est obligatus, vel obligatio est dubia, potest absolvi partem non satisfactam. Si vero obligatus est, & potest, non est absolvendus donec satisfaciatur, vel cautionem præstet, vel pignus h tribuatur, si pars sit abens.

9. Si obligatus est, & non habet unde solvat, absolvendus est ad reincidentiam.

10. In mortis articulo quilibet sacerdos potest absolvere ab omnibus censuris, (si vero superior fuerit præsens securus erit ad illum recurrere) ab alio autem hæc absolutio est ad reincidentiam, si convaleuerit, & non debet fieri nisi satisfactâ parte, vel præstita cautione, si per tempus licebit. Et post convalescentiam si fuerit articulus præsumptus, debet comparere coram superiore, quod nisi fecerit in censuras l reincidit.

11. Si autem articulus mortis fuit verus, & absolvi non potuit; dedit tamen signa contritionis, post mortem absolvendus m est à jûdice, cui reservata erat censura.

dicto d. pastoralis,

b Vid. Villal. ubi sup. n. 9.

c Trid. sess. 14. c. 7.

d Ex Bulla Pauli III. vide da in nostro comp.

e Comm. DD.

f Comm. DD.

g Navar. c. 17. n. 179.

h P. Suar. ubi sup. num. 40.

i c. eos qui de sent. excom. in 6.

l c. eos qui de sent. excom.

m Comm. DD.

SECTIO X.

De Absolutione metu vel fraude extortâ.

1. Absolutio metu gravi, vel fraude extorta, est invalida, & taliter absolutus excommunicationem incurrit *a.*
2. Absolutio emptâ pecuniâ est injusta, & simoniaca; & sed valida.
3. Absolutio censurâ data sub conditione de presenti, vel de præterito jam adimpleta est valida. Quæ autem datur sub conditione de futuro in casu gravis necessitatis est valida erit, & licita.
4. Nemo potest absolvi virtute Bullæ ad reincidentiam, nec pari hoc potest confessori concedere, potest autem iudicij & ab eo terminum assignatum prorogare. In quo casu sunt DD. qui dicant transactio terminorum non reincidere in censuram, nisi à iudice novâ censurâ legatur.
5. Eum qui transactio termino non potuit satisfacere, in censuram reincidere alij ajunt, alij probabilius negant.
- a. unio. de his que vi. currit a.*
6c. Ad testes de simonia.
e. Suarez de cens. disp. 7, sect. 3. n. 7.
d. Comm. DD.
a. Villal. er. 16, dist. 25.

SECTIO XI.

DE FORMA ABSOLVTIONIS A Censura.

1. Absolutio à censura *a* valet sub quacunque forma significetur, & uno verbo potest quis à multis censuris absolvi.
2. Absolutio *b* petenda est à penitente, si autem non petatur, est tamen valida.
3. Reliquæ ceremoniæ si commodè servari non possunt, possunt *c* sine peccato prætermitti. Si autem publica sunt censuræ.
- a. Suarez de cens. dist. 7, sect. 9, § c. per tusas de sentent. excom. e. Suarez ubi sup. disp. 10, sect. 2.*

publica debet esse absolutio, & aliqua injungi medicinalis penitentia.

DISP. X. SECT. VNICA.

RESOLVTIONES VARIE.

De cessatione à Divinis, & eius effectibus.

1. Cessatio à Divinis *a* est quedam omnimoda desistentia à Divinis officiis, & ab administratione quorundam sacramentorum in locum decreta.
2. Non est *b* propriè censura, unde non est interdictum; præsupponit autem illud, & ideo manent cum ea illius effectus.
3. Tempore cessationis non licet recitare publicè officia Divina; cum locio autem recitare non est *d* prohibitum.
4. Audire Missam, & officia divina non licet. Suspenditur autem cessatio in aliquibus solemnioribus festivitatibus, quæ videri potest ut in *c. alma mater.*
5. Cymbalis signum dare ad Missam, vel ad divina officia non licet. Ad recitandas Angelicæ salutationis, & ad audiendam concionem non est *e* prohibitum; servanda tamen loci consuetudo.
6. Prohibetur usus sacramentorum præter Baptisimum, Cathesimum, Confirmationem, & Penitentiam. Euchariſtia autem per modum viatici potest *f* solemniter portari ad infirmos, & ad hoc cymbalis signum dari: & si non fuerit hostia consecrata ad hoc, clausis januis tum uno acolytho Missa celebrari.
7. Singulis hebdomadis *g* licet Missam dicere ad renovandam Eucharistiam.
8. Extra infirmitatem non licet *h* Eucharistiam sumere Neque Ordo, neque Extrema unctio possunt ministrari. Matrimonium verò sine benedictionibus potest celebrari.
- a. Navar. in sum. c. 17, n. 88.*
d. Suarez ubi sup. e. non est vobis disp. d. Suarez ubi sup.
e. Henric. c. 13, n. 8.
f. Villal. to. 1, n. 10 dist. 1.
g. c. permissus de sent. excom. d. Costa. DD.

SECTIO II.

DE EO, QUI POTEST CESSATIONEM
ponere.* Comm.
DD.

1. Omnis, qui potestatem habet ad ponendum interdictum, potest ponere Cessationem à Divinis.

* Comm.
DD.2. Qui dedit causam ponendae cessationi, debet solvere omnia stipendia amissa ratione Cessationis. Ponenda verò est non ut poena, sed propter contumaciam. *b** Clem.
de sent.
excom.

3. Qui Cessationem non servat, peccat mortaliter: & cum est generalis, religiosi eam non servantes & sunt ipso facto excommunicati. Reliqui autem nullam poenam incurrunr; & clericus, qui tempore cessationis positae post interdictum, si clausis januis Missam non solemnem diceret, non incurreret irregularitatem, peccaret tamen mortaliter.

SECTIO III.

De eo, qui potest cessationem à Divinis
tollere.* Comm.
DD.

1. Qui Cessationem posuit, & potest illam relaxare, vel in totum, vel in partem. Si autem posita fuit usque ad determinatum tempus, finito termino sine nova relaxatione finitur.

* Comm.
DD.

2. Non b suspenditur per appellacionem subsequenter, bene autem per antecedentem.

* P. Avi. de
cenf.3. Postea autem secundum partem suspendi ab eo qui posuit, alii e negant, alii probabilius *a* affirmant.* P. Suar.
de cenf.
disp. 39.
sec 4, ubi
* Idem
ubi sup.

4. Privilegia Ordinum mendicantium pro tempore interdicti, vel Cessationis à divinis non e sunt revocata per Concilium Tridentinum, nec per Bullam Cruciatæ suspensionis, quominus religiosi possint suspendere in aliquibus solemnitatibus.

5. Inter-

5. Interdictum & Cessationem, quam tenet Cathedralis, *f* tenentur servare religiosorum conventus, etiam à civitate mediâ leucâ distantes. *f* Comm.
DD.6. Si interdictum ponitur non populo, sed soli monasterio, non g tenentur religiosi illud servare, nisi eis alimentum praestentur, vel ipsi causam interdictio dede-
ris X.
rint.7. Religiosi mendicantes ex concessione Leonis X. tempore Interdicti, & Cessationis à divinis tam professi, quam novitii conversi, & donati b possunt celebrare & recipere sacramenta, & recitare in choro, & extra officium divinum clausis januis, & submissâ voce, ut habetur *m c. Alma mater*; sed non possunt clericos ad celebrandum admittere. Prædicta tamen omnia non solum i possunt in generali interdicto, sed etiam in speciali ex concessione Julii 2.

8. Processiones facere, litanias, & hymnos dicere intra claustra i licet.

* Ex con-
cess. ejus-
dem.* Refertur
in com-
pend verb
ibidem.

SECTIO IV.

De Privilegiis Mendicantibus concessis
quoad seculares.1. Privilegia, quae habent religiosi Mendicantes quoad seculares tempore Interdicti, & Cessationis à divinis non sunt *a* revocata per Bullam.* Villal.
ubi sup.
* Comp.
verb.

2. Tercerones, Beatae, familiares tam viri, quam feminae, syndici, Oeconomi, Advocati, Procuratores, & alii qui intervniunt monasteriis virorum, ac mulierum b possunt admitti ad officia divina, & sacramenta, & sepeliri in illorum ecclesiam cum moderata pompa, nisi ipsi dederint causam interdicto, vel sint excommunicati.

* Interdict.
* Ex con-
cess. Leon.
X. & Iulii
III. vide
côp verb.

3. Hoc privilegium e habent Patres Minimi, quoad omnes, qui ipsorum habita utuntur, & Patres Carmelitarum quoad suos Confratres, qui afferunt parvum capulare, & Patres sanctissimi Trinitatis, quoad Confratres, qui ipsorum scapulari utuntur. Qui autem chordam D Francisci, vel chartam confraternitatis habent, non gaudent hoc privilegio.

* Interdict.
parag. 26.
& verb.
* Familia-
ris.

4. Ex privilegio d concessio Patribus S. Benedicti, ipsi

* Refertur
in com-
pend
verb.

* Interdict.

& qui ipsorum privilegia communicant, possunt eligere sex personas tam viros, quam feminas, quæ ad prædicta omnia, quibus ipsi religioſi gaudent, admittantur. Et ex alia concessione Nicolai Franciæ Legati à latere hæ personæ eligendæ possunt esse quindæcim singulis diebus. Hoc etiam privilegio gaudent Abbatis, & Prioris in suis monasteriis.

5. Secularibus, qui ægrotant in domibus religioſorum mendicantium, potest ministrari sacramentum extremæ unctionis cum licentia Parochi ipsorum. Reliqua privilegia, quoad secularis videri possunt e in P. Emanu Roder. 20. 2. 99. reg. 9. 114. art. 1.

6. Societas nostra non habet festa assignata, in quibus suspendatur Interdictum; admonendus est noster generalis ut assignaret solemnitates, & nobis communicaret prædicta privilegia.

DISPUTATIVNCVLA
INTERIACENS
DE CESSATIONE
bonorum.

Comm.
DD.

1. **E**Xcusa à restitutione in foro exteriori; in interiori autem, si deveniat ad pinguiorem fortunam non excusatur, qui bonis cessit.

DISP.

DISPUT. XI. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIÆ.

CHARITAS.

De Charitatis definitione, & quando obliget eius præceptum.

1. **C**haritas est virtus supernaturalis, quæ facit nos Dei ^{a Ioan. 13.}
amicos.
2. Non esse realiter distinctam à gratia dicunt aliqui DD.
3. Hac virtute amamus Deum, nosmetipsos, animam, & corpus, & proximos propter Deum. ^{SD Thom 2. 2. q. 25. art. 2.}
4. De hac est præceptum diligendi Deum super omnia appetitivè, & propter ipsum; in hac autem vita e perfectè non adimpleretur. Est præceptum affirmativum, & includit aliud negativum; quantum ad affirmativum, non habet determinatum tempus. ^{Aug. in lib. de perf. just.}
5. Non est obligat in primo instanti usûs rationis, nec in gravi tentatione, nisi fuerit odii Dei. Obligat verò cum quis tenetur justificari, & copiam confessoris non habet. ^{d Sgar. 4. 4. sc. 4. n. 14}
6. Qui semper vivere desideraret in hac vita, mortaliter e peccaret. ^{a Azor. tr. 2. lib. 2. c. 9. 9. 2.}
7. Præceptum diligendi Deum super omnia sufficienter adimplet, qui nullum ejus frangit præceptum, sed consilius, utilis, ac suavis erit totis viribus conari nullum instant sine ferventissimo charitatis actu prætermittere.

SECTIO II.

Quomodo meritum procedat ex bonis Operibus in Charitate factis?

1. **D**e fide est nostris bonis operibus nos posse mereri a- ^{a Trid. ses. 6. c. 16. & can. 31.}
pud Deum. Hoc autem meritum non est ex rigore iustitiæ, licet absolute sic nominetur.

F 4

2. Ad

2. Ad meritum de condigno apud Deum necessarius est status gratiae, non verò ad meritum de congruo, ad quod iuvant opera bona facta in peccato.
3. Ad utrumque meritum necessaria est libertas, sed sufficit semper una; dummodo referatur ad Deum tanquam in finem ultimum.
4. Relatio operis ad Deum vel *d* est actualis, vel virtualis, ac habitualis. Actualis est cum actu referatur. Virtualis, cum durat aliquis effectus actualis intentionis seu relationis in quo dicitur ipsa durare, ut in eo qui ponit hostiam in calice ad consecrandum, & cum actu consecrat, non recordatur relationis actualis illius, seu intentionis, quae virtualiter manet in hostia posita. Habitualis dicitur ejus, qui est in gratia, ratione cujus omnia, quae habet, relata sunt ad Deum.
5. Habitualement relationem sufficere ad meritum sunt qui asserunt; probabilius autem videtur necessariam esse saltem virtualement; consultius autem quam frequenter opera nostra ad Deum actualiter referre.
6. Meritum sic *e* definiendum: Opus bonum liberum in obsequium Dei amici, cui de iustitia debetur praemium.

* Comm.
DD.

SECTIO III.

QUAE POSSINT PER MERITUM ACQUIRI; & de praecepto diligendi proximum.

1. Opus bonum hominis grati relatum in Dei obsequium *a* meretur gratiam & gloriam. Gratiam autem primam, remissionem peccatorum & poenae aeternae nemo meretur de condigno, sed tantum de congruo.
2. Christus *v* meruit nobis de condigno primam gratiam; nullus autem potest alteri illam mereri de condigno, sed tantum de congruo.
3. Nequit iustus mereri sibi de condigno reparationem sui lapsus; de congruo autem probabilius est quod possit.
4. Perseverantiam usque in vitam finem non potest quis mereri de condigno, *e* potest autem de congruo.

* Comm.
DD.

5, Est

5. Est praeceptum de diligendo proximum, quod nos obligat ei subvenire non solum in extrema, sed in gravi necessitate, cum possimus sine magno dispendio nostro.
6. Non solum amici, sed inimici diligendi sunt ex praecepto divino; Licet *t* tamen optare eis malum temporale propter bonum aeternum; & si inimicus est vir potens, & alter non potes evadere mortis periculum, vel rei familiaris grave dispendium, potes ei mortem optare; non tamen procurare, nisi cum imple te conaris occidere.
7. Non *f* tenetur specialia amoris signa ei praebere, communia autem non licet negare.
8. Culpam *g* tenetur remittere, non tamen satisfactionem debitam, praecipue si sis pater, superior, aut iudex.
9. Deus diligendus *h* est super omnia appetitativè, non verò intensivè ex necessitate praecepti.
10. Amor bene *o* ordinatus incipit à seipso, debet tamè bonum alienum spirituale antepo-^o bono proprio temporali, certiam vitae. Et bonum universale reipublicae praefendum est bono proprio particulari. Et utriusque mandavit Deus de proximo suo in eo, quo potest in bono spirituali juvare.
11. Ut quis teneatur alienae salutis opem ferre, cum vitæ suae periculo, debet salus alteri esse physicè impossibilis, nisi ego succurram; aliud tamen est in his, qui ex officio obligantur.
12. Non tenetur cum discrimine vitae propriae adire, & absolvere illum, qui in articulo mortis putat se contritionem non habere sufficientem, & ideo petit confessarium; nisi forte illè tam rudis esset, ut modum se excitandi ad contritionem omnino ignoraret.
13. Homo tenetur vitæ suae tempore elicere actum fidei, spei, & charitatis ex vi praeceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium *m*.

* Navar.
in sum.
c. 14. n. 11.

* Comm.
DD.

* Comm.
DD.

* Comm.
DD.

* Comm.
DD.

* Vide P.
Sa verb.
Charitas.

* Vide
Dian. in
sum. verb.
Praeceptum
nu. 7

* In decr.
Alexandri
VII. an.
166; 14
sept.

DISP. XII. SECT. VNIC. RESOLUT. VARIÆ.

QVOD SIT CIRCUMSTANTIA, & quando aperienda in confessione

1. Circumstantia *a* est accidens actionis humanae, quae in a D.Th. 1. c. 1. q. 7. art. 1. riorum, vel minuendo ejus malitiam.
2. Cuiusmodi alia *b* mutant speciem, alia non; ut autem mutant speciem, debent esse voluntaria; res in esse morali possunt esse simul in multis speciebus.
3. Cir-

* Comm.
DD.

3. Circumstantiæ communes omnibus peccatis non mutant speciem, nec sunt in confessione aperiendæ.

4. Circumstantia est sextuplex scilicet: Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

4 Comm.
DD.

5. Circumstantia quæ mutant speciem, & quæ de peccato veniali faciunt mortale, aperiendæ sunt in confessione, etiam si sint ædium interiorum. Mutant speciem cum habent diversæ speciei objecta in genere moris. Et qui talium circumstantiarum oblitus fuit in confessione, tenetur postea confiteri eum in memoria venerint.

6. An sponsa de futuro, si fomiteretur cum alio præter sponsum, teneatur circumstantiam depositionis fateri, dubium est inter DD. utrumque possibile; sed e videtur probabilius tantum esse circumstantiam aggravantem.

4 Vill. to.
1. r. 9.
dis 16
f. Vide
Dian. ro. 1.
te. 7. ref. 7.

7. Eum, qui rem habuit cum novicia teneri hanc circumstantiam aperire, alii ajunt, alii negant. Idem de circumstantia Episcopatus, Generalatus, sacerdotum ordinum in effusione sanguinis: & viri, qui primâ vice virginitatem amisit, & femina, quæ cum sponso primo fornicata est, & Confessarii qui carnaliter penitentem cognovit. Qui autem habuit copulam cum soluta, non satisfacit confessionis præcepto, dicens: commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.

4 Facun. l.
apud Dian.
* In dect.
Alexand.
VII. an.
1667. 24.
Sept.
4 Vide
Dian. to. 1.
er. 7. ref. 13
& 14
4 Suar. ia
p. 10. 4.
dis. 12.
secus.

8. Religiosis professis, qui fecit votum de se non polluendo, si se polluat, non facit nisi unum peccatum; nec teneatur utrumque votum exprimere.

9. Qui ter cum tribus feminis fornicatus est, si fateatur se sic fornicatum fuisse, & qui mille aureos furatus fuit, si dicat se rem notabilem furtivissime ad amplius non tenetur. De furto vero dubium est inter DD. utrumque probabile.

10. Unico actu voluntatis volentem plures occidere, vel plures mulieres cognoscere, unicum peccatum committere alii ajunt, alii negant, alii negant. Alii absolute dicunt, occultè habitam nullum esse peccatum, si verum sive multum ibi maneant. Quod putat probabile P. Vasquez 10. 1. in 2. p. disp. 10. etiam si Missa in eo celebrata fuerit, nec porta Ecclesiæ

1 Vide Less.
l. 4. c. 3.
dub. 12
no. 46
4 Facun.
p. 10. 4.
lib. 4. c. 4.
p. 8. cap. 2. Sed adverte nomine loci facti non intelligi oratorium, etiam si Missa in eo celebrata fuerit, nec porta Ecclesiæ

a par-

4 parte extrema, nec cellæ religiosorum, nec sacrificia Ecclesiæ. Unde talis circumstantia non est aperienda.

12. Clerici, qui ludum taxillorum, vel chartarum frequentant, & cum fraude notabilem quantitatem lucrantur, tenentur fateri illam si eadem scilicet in ludo taxillorum, vel chartarum, quia tale ludum frequentando peccant mortaliter.

13. Judex est ex officio habeat custodire urbem, ne alij furerentur, non teneatur fateri, quod sit judex, si furatus est.

14. Raptus circumstantia, si puella sponso consentit, non est necessario fatienda.

15. Temporis duratio aperienda per est in confessione non ut circumstantia, sed solum quando aliter numerus exprimi non potest.

16. Testis, qui unico juramento multa falsa affirmat, unicum tantum facit peccatum; ideòque sufficit si dicat se falso semel jurasse; & de claret damnum, quod fecit Idem dicendum de sacerdote pluitur monstrante Eucharistiam in peccato mortali in opinione eorum, qui dicunt peccare mortaliter. Quod alii probabilius negant, dicentes nullum esse peccatum.

17. An qui penitentem sacramentum in peccato mortali pluribus ministravit toties peccet, quot fuerint persone, an semel, dummodo successiverit, & sine magna interruptione illas absolverit, dubium est inter DD. utrumque probabile.

18. Qui se exposuit peccandi occasione, & postea incidit in peccatum, non facit duo peccata; nisi inter occasionem, & peccatum notabilis mora intercesserit.

19. Qui peccatum confessus circumstantiæ oblitus fuit, poterit postea solum circumstantiam fateri sine peccato, quando sine hoc illa sufficienter exprimitur.

20. Confessarius, qui incipit audire confessionem in peccato mortali, & si habeat intentionem eliciendi actum contritionis antequam absolvat, non peccat mortaliter; licet contrarium sit etiam probabile apud Possessionem de officio Curati 4. q. 106. 41.

21. Delectationes morose quando solum consistunt in appetitu sensitivo, & non exeunt in opus externum an sint omnes ejusdem speciei, dubium est inter DD. Probabilius videtur non esse fatendum necessario circumstantiam, an fuerint cum soluta, an cum conjugata.

22. Circumstantiam complicitæ aperiendam esse in confessione, quando nullum aliud damnum sequitur præter infamiam apud Confessorem alii ajunt, alii negant. Affirmativa v. vide

4 P. Sab.
traç. de
Ludo.
dub. 24.
num. 2.

4 Sanch.
de matr.
to. 1. lib.
7. disp. 4.
no. 7.
4 Dian. tr.
to. 1.
4 Henr. l.
6. c. 1. nu.
6. in Glof.
lit. E.

4 vide,
Dian. ro.
1. tr. 7. ref.

43.
4 Dian.
ro. 1. tr. 7.
ref. 43.

4 Comm.
DD.

4 Suar. in
3. p. 10. 4.
dis. 12. sec.
1. nu. 8. &
9.

4 vide
Henr. lib.
6. c. 12. nu.
6.

4 Vasq. in
2. p. ro. 2.
dis. 11.

z Tolet.
lib. 1. c. 8.
n. 4.
e In decr.
Alexandri
VII. an.
1667. 24
Sept.
* In decr.
Alexand.
VII. an.
1666. 16.
Mart.

z videtur probabilior, & præcipue cedat in utilitatem spiritualem ipsius complicitis.

23. Mollities, sodomia, & bestialitas non sunt peccata ejusdem speciei; ideoque non sufficiunt dicere in confessione, se procurasse pollutionem. *

24. Improbabilis est opinio, quæ dicit esse tantum veniale peccatum osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris & pollutionis. *

SECTIO II.

De aliis dubiis circa eandem materiam.

* P. Valen. to. 2. disp. 1. q. 13. p. 4.

& Vide Dian. tr. 7. to. 1. ref. 35.

* Vide Dian. ubi sup. ref. 32.

d P. Azor. lib. 8. c. 21. to. 2. e Ioan. Sanc. disp. 9. nu. 6.

f Villa. to. 2. tr. 6. 4. diff. 6. g Vide Dian. verb. Circumstantia. & Vide Dian. to. 1. tr. 7. ref. 60.

1. Qualitas blasphemie an possit reticeri, dubium est inter DD. Probabilius videtur non esse necessario fatendum, nisi contineret formalem hæresim, vel odium Dei.

2. Qui unico actu sæpius eandem repetit blasphemiam, non teneatur numerum aperire; nec si diverbat.

3. Qui tangendo profectum, vel sacris initiatum, se ipsum solum pollut, aperire tenetur circumstantiam.

4. Circumstantiam apostasiam aperiendam esse in confessione, nec sufficere in hæresim incidisse confiteri, afferunt multi DD. Contraria autem est probabilior, quia magis, & minus non variant species.

5. Circumstantiam consuetudinis in peccato esse aperiendam, & propter eam posse confessarium disserere absolutionem unanimitur DD. defendunt. e præter Joannem Sanctium virum sanè doctum, qui potest videri in suis practicus disput. *disp. 9. num. 6.*

6. An prelati, si omittat correctione subditi, vel dominus principii, sufficenter constentur dicendo, se omisisse correctionem proximi, dubium est inter DD. Probabilius videtur frateri ad declarandum se esse prelatos vel dominos.

7. Qui habuit voluntatem non relinquendi alieni, & postea mutavit tale propositum, & iterum rediit ad voluntate non resistenti, & sic se habuit per annum sæpius revocando voluntatem retinendi alienum, ex aliquorum sententia non tenetur aperire diuturnitate q hujus voluntariæ retentionis. Quod vix capere possum quomodo diversi actus voluntatis cum tot interruptionibus non sint numero distincta peccata.

8. Medicus, qui sine legitima causa licentiam dedit edendi carnes in die jejunii, duplex peccatum h commissit, unum ex

fra-

fractione abstinentiæ à carnibus, aliud ex fractione jejunii.

9. Furentem cum manifesto vitæ periculo unum tantum furti peccatum committere alii ajunt, alii negant. Affirmativa va t videtur probabilior.

10. Causa immisionis confessi, non est necessarium ipsam omissionem involuntariam fateri; licet contrarium multi DD. teneant.

11. Non audientem sacrum in die Dominica, in qua incidit aliud festum obligans ad audiendum sacrum, junicum peccatum committere, & non teneri hanc fateri circumstantiam alii ajunt, alii negant. Affirmativa v videtur probabilior.

12. Qui furatus fuit ut mæcharetur, si consteatur furtum, & mæchiam, non teneatur fateri se unum ad aliud ordinasse.

13. Qui aliquid fecit, non distinguens an esset peccatum mortale, an veniale, & postea invenit non esse mortale, teneatur ad aperiendam circumstantiam conscientie erronee alii ajunt, alii negant. Affirmativa videtur probabilior.

14. An pollutio occulta facta in Ecclesia contineat facultatis malitiam necessario in confessione aperiendam, dubium est inter DD. Utrumque probabile. Affirmativa p videtur probabilior. Idem dicendum de fornicatione occulta.

15. An latro furatus crumenam divitis in Ecclesia committat sacrilegium, & hanc circumstantiam teneatur aperire, res dubia q est inter DD. Negativa videtur probabilior; secus vero si res furata in Ecclesia sit saltem commodata ad divinum cultum.

16. An qui unico impetu præter in servos plures injurias, vocando illos fures, sodomitas & alias, solum teneatur fateri se in aliquem gravem injuriam dixisse, non explicando numerum, neque personas, dubium i inter DD. Probabilius videtur, quod tantum potest excusare gravitas contumelie, ut eam aperire sine necessitate confessionis; ut si quem hæreticum, aut patriam proditorem appelles. Quod attinet ad personas in opinione eorum qui dicunt in unico actu non posse esse plures numero malitias, non est numerus aperiendus; secus vero in contrariâ. Vide P. Valquez in 2. p. 10. 4. q. 91. art. 1. *dub. 4. nu. 4.* cujus sententia videtur probabilior.

17. Qui ex odio vult proximo malum grave non teneri aperire, utrum frī circa vitam, utrum circa honorem vel circa facultates alii ajunt, alii negant. Probabilius t videtur non esse necessarium aperire talem circumstantiam.

18. Circumstantiam indictionis ad peccatum, quando persona est parata ad peccandum, non tenetur quis confiteri; licet alii contrarium teneant probabiliter.

/ Dian. ubi sup. ref. 61.

/ Valsq. to. 1. d. sp. 94. c. 8.

m Valsq. in 2. p. to. 4. q. 91. art. 1. dub. 4. n. 9.

n Dian. to. 1. tr. 7. ref. 23.

/ Valsq. in 2. p. to. 2. d. sp. 19.

p Suar. de relig. to. 2. l. 3. c. 7. n. 4.

Negat Valsq. in p. 1. to. 1. q. 71. art. 7.

disp. 98. q. Vide Henr. lib.

2. c. 6. m. 3. in glossa.

r Videsor. de just. l. 1. Plura esse peccata dicit Henr. l. 1. c. 8.

/ Valsq. in 2. p. to. 4. q. 91. art. 1.

r Bona. in tr. de leg. d. sp. 3. q. 4.

s Azor. p. 1. lib. 1. c. 16. q. 5.

19. Cir-

19. Circumstantia modi in copula conjugali, nisi periculū sit effundendi semen extra vas, non est necessarium & fatenda.
20. Quando confessor sit circumstantiam personarum, non est necessarium & contentenda.
21. Cum multe actiones partiales antecedunt actum principalem, & sufficit actum principalem confiteri; nisi actiones sint extraordinariarum & continens malitiam alterius speciei.

a Dian. tr.
7. res. 57.
to. 1.
g Comm.
DD.
a Comm.
DD.

SECTIO III.

ALIA DVBIA CIRCA EANDEM

materia.

1. Circumstantias notabiliter gravantes peccatum intra eandem speciem aperiendas esse alia a. ajunt, alii negant, utrumque probabile, & tutum in praxi. Quae autem notabiliter aggravat prudentis viri iudicio relinquendum est.
2. Circumstantia ita peccatum diminuit, ut mutet speciem vel de mortali fiat veniale, b. necessario dicenda sunt. Secus verò si solum diminuat notabiliter intra eandem speciem.
3. Religiosus professus, qui incidit in carnis peccatum, debet tantum aperire votum castitatis secundum probabilem opinionem. Probabilior tamen est, quod e debet etiam aperire se esse profectum. Si autem sit simul sacerdos, sufficit quod dicat se esse profectum, vel esse sacerdotem. Et si tandem sit Episcopus, haec circumstantia non est aperienda, nisi secundum diverſitatem opinionum circa circumstantias notabiliter aggravantes.
4. Qui per annum concupivit mulierem ad peccandum sine voluntatis retractione, unum tantum numero peccatum commisit; d. sed cum circumstantia notabiliter aggravante.
5. Circumstantia personae, an sit consanguinea, vel affinis, & in quo gradu aperienda est; nec sufficit dicere quod sit in primo gradu cognationis, sed & exprimentum est an consanguinitatis, vel affinitatis sit.
6. Omnes gradus consanguinitatis, vel affinitatis praeter primum sunt ejusdem speciei, unde sufficienter crimen confitetur, qui dicit se peccasset cum consanguinea, vel affine extra primum gradum. Navarrus autem f. asserit secundum distinctionem graduum sumendam esse specificam distinctionem

a Suar. to.
4. disp. 18.
sec. 7.
g Comm.
DD.
e Sanchez
de matr.
to. 1. lib. 7.
disp. 28.

d Comm.
DD.
e Vide infra
verb.
Conf. sic.

f Navar.
c. 7. n. 4. in
sum.

- distinctionem horum peccatorum. Unde alia species est copula cum consanguinea in primo gradu, alia in 2. alia in 3. alia in 4. Et ideo quis fuerit gradus necessario exprimentum est. Probabilior videtur haec sententia.
7. Filius, qui iniuriā afficit patrem, & servus dominum hanc tenetur g circumstantiam fateri; similiter qui clericum percussit etiam prima tonsura.
8. Qui filiam sollicitavit ante, vel post confessionem, nisi multum temporis intercesserit, debet fateri hanc b circumstantiam, & peccatum hoc sanctae Inquisitioni reservatur.
9. Religiosus, qui Praelato non obedit, committit i unum peccatum cum duabus malitiis; & contra religionem, & contra obedientiam; sufficit autem inobedientiam fateri.
10. Circumstantia reservationis, vel censurae annexae necessario aperienda est. l
11. Stuprum non differre à simplici fornicatione, quando puella non coacta consentit, asserunt viri docti. Unde secundum hanc opinionem in praedicto casu circumstantia virginittatis non est necessario m aperienda.
12. Circumstantia loci facti in furto, in sanguinis, vel seminis effusione, & violenta extractione ad locum sacrum confugiens n fatenda est; sed qui in loco sacro aliquid horum foras committendum mente concipit, non tenetur hanc circumstantiam aperire. Secus verò si foras conſoluerit in loco sacro, perpetrandum.
13. Circumstantia scandalii formalis, & per se intenti non est refimenda, & tunc dicenda species peccati in quod proximum induxit. Et quamvis opus bonum sit, si sciebat, vel scire debebat occasionem ruinae futuram esse. Nec non si publice peccet etiam sine intentione scandalizandi, quomodo sit coram his qui scandalum verosimiliter patiuntur.
14. Circumstantia, quae interrogatur à Confessorio, & non potest taceri sine gravi incommodo spirituali: circumstantia voti de non peccando in particulari; & circumstantia conscientiae erroneae, ut qui arbitrabatur peccatum esse, quod vere non erat, & tamen sciebat, haec omnes circumstantiae p aperienda sunt.
15. Circumstantia sequentes non sunt necessario g fatenda. Circumstantia diei festi, vel jejunii, vel orationi consecrata. Circumstantia peccatis spe venia, circumstantia aeterni, Circumstantia durationis est sub consilio contenta. Circumstantia

g Comm.
DD.

e Vide causas
reſer-
vat. 5. in
quib. su-
pra hoc
verb.
e Vide
Villalob.
in sum.
g Comm.
DD.

m Vide
verb. Lu-
naria.

n Comm.
DD.

o Navar.
c. 6. n. 7. in
sum.

p Comm.
DD.

q Navar.
c. 6. n. 9.

cumstantia complicitas an sit aperienda dubium est inter DD, quando alter peccatum non potest confiteri. Debet si commode potest, querere alium confessorum, cui notus non sit complex; si autem hunc non invenias, non potes ob hoc alieno confiteri, nec communicare sine pravia confessione, servando quae supra diximus.

16. Circumstantias maris, vel feminæ in peccato Sodomizæ, vel bestialitatis confitendas esse alii ajunt, & alii negant, affirmativa videtur probabilior.

Reliqua quæ ad hoc verbum pertinent, invenies in verbo *Confessio*.

DISP. XIII. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIÆ.

CLERICVS.

DE VARIIS DVBIIS AD CLERICOS

speciantibus.

1. Clerici sunt æ veri domini bonorum patrimonialium; & quasi patrimonialium, & cum ex his se alunt, possunt *recompensationem* facere sibi tantumdem reservantes ex suorum beneficiorum Ecclesiasticis bonis.

2. Sunt etiam æ veri domini sanctuam beneficiorum ad congruam sustentationem necessarium, & eorum, quæ ex tali sustentatione sibi reservant. Congrua sustentatio est ea, quæ viri prudentes utuntur secundum decentiam sui status, ad hanc spectant donationes moderate, liberales, & remuneratorie, moderata hospitium, & amicorum convivia, & his similia.

3. Eorum, quæ ex his supersunt, an sint veri domini grave dubium est inter DD. utraque opinio probabilis; tunc *negativa*. Peccare autem si non contra iustitiam, saltem contra charitatem mortaliter, qui hæc in profanos usus consumit, omnium DD. unanimis est sententia, sed secundum affirmativam non tenentur ad restitutionem, nec clericus, qui alienavit nec, qui illa possident. At restituito à Pio V. imposita beneficis non recitandis, debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam, eo quod sit poena.*

4. Equites ordinum militarium non obstringuntur his legibus,

• Molin. de just. 10. §. disp. 142. & Navar. in apol. q. 3. nu. 33. & Comm. DD.

d. Less. de just. lib. 2. c. 4. dub. 6. nu. 9. • Mol. to. 1. de just. dub. 743. * in decr. Alex. VII. an. 1669. 24. Sept. f. Comm. DD.

§. Secu.

3. Sæculares iudices possunt & Clericis auferre venationis & Covar. instrumenta, ut nociva Republicæ. q. 33.

6. Clerici habentes temporalem jurisdictionem, non possunt capitis sententiam ferre; possunt tamen ad hoc jurisdictionem delegare. b. Comm. DD.

7. Clerici sunt jure divino exempti à iudiciis secularibus in rebus spiritualibus; in aliis autem temporalibus jure humano. i. a. novis. de iudi. silis.

8. Si iudex secularis fecit processum contra clericum, ut remittat illum ad iudicem Ecclesiasticum, non tenetur iste iudicare secundum dictum processum. Nec si clericus confessus est delictum contra iudicem seculari, poterit ob id eum condemnare. Nec clericus potest renuntiare exemptionis privilegio. i. Jul. Clar. in præd. q. 6. nu. 9.

9. Potest tamen eligere iudicem arbitrum secularem, non verò tenebitur parere illius sententiæ secundum vim coactivam; tenebitur autem secundum directivam. m. c. si dicitur. gentide. for. comp. pet.

10. In rebus civilibus per reconventionem o potest à iudice seculari judicari. s. Comm. DD.

11. Clerici beneficiati, vel sacris initiati, chartis ludentes, vel alio ludo legibus prohibito, peccant mortaliter, si fiat cum scandalo; & qui notabilem quantitatem amittunt ex redditibus Ecclesiasticis non exculantur à mortalijon tamen tenentur ad restitutionem neque ipsi, nec qui lucrantur, nisi amittentes sint religiosi. c. e. 1. de mur. petit. DD.

12. Religiosi licite recreantur, imò & meritorie ludis honestis, & non est simonia, nec irreverentia, imò q laudabilis usus lucrari res sacras, angelicas scilicet salutaciones, & similia. 7. Comm. DD.

13. Clerici in concilio Limentino ipso facto excommunicantur, si summam excedentem quinquaginta aureos ludo exponant. Permittuntur tamè aliquando recreationis gratiæ comestibile quodpiam ludere, quod non excedat duorum aureorum valorem. • Concil. Lim. act. 11. c. 17. §. sfuoldo. valendo. petos de a. 7. sec. 101.

14. Ab eodem concilio prohibentur uti clericis vestibus, & habitu profano. & ab omnibus his quæ vulgè vocari, solent lechagillas, polainas, puneres, guarniciones de seda faxas en los manteos, alamares, monteras, panteulos, capafos de seda & similia. 17. ibidem q. 101.

15. Prohibentur etiam feminas comitari, vel equitando ducere ex tergo, nisi soror, aut mater sit.

16. Clerici concubinarij à Prælati, & visitatoribus possunt, ac debent puniri non servata figurâ iudicii. Verba sunt concilii: Et postposita omni appellatione ad executionem. 4. Vbi supra. q. 6. 157.

Item

cutationem etiam sine strepitu, & figura iudicii facte veritate inspecta procedant.

17. Clericus sacris initiatus, qui personam ludicram in secularibus egerit, ipso facto incurrit excommunicationem.

18. Sub reatu mortis aeternae prohibetur x ab eodem concilio presbyteris celebraturis, ne tabachi fumum ore, aut faryri vel tabachi pulverem naribus etiam praetextu medicinae ante Missae sacrificium sumant.

19. Sacris legibus prohibitum y est clericos conductores fieri.

Abidem
c. 10
a Concil.
Lim. ubi
sup.

3 Extr. de
cler. c. 1
21. q.

SECTIO II.

DE ALIIS DVBIS AD CLERICOS

spectantibus.

a Concil.
Lim. art. 3,
c. 17.

Advertendum
hanc ex-
comuni-
cationem
ablatam
fuisse à
Paulo V.
ne in la-
queum
Parochi-
ae esset dam-
nationis
aeternae.
c. Vid. Lim.
sone. c. 5,
fol 51
d. Vide P.
Sa verb.
Cleric.

1. Prima etiam tonsura initiati diebus festis debent ad sibi assignatas Ecclesias convenire.

2. Si quis clericus mercaturae operam dederit, praeter pecoras à jure impositas, excommunicationis sententiam ipso facto incurrit. Si vero fuerit Indorum Parochus, neque per se, neque per aliam interpositam personam potest negotiationem exercere, neque pecora alere praeter necessaria ad vitium, aut agros colere, aut vendendis mercibus animalia tenere, vel locare, neque Indos ipsos ad mineralia sibi eruenda mittere, vel eorum opera locare. Denique neque cum ipsis Indis negotiari, neque cum aliis per ipsos. Qui istorum aliquod egerit, etiam excommunicationis latae sententiae corpore se novit innotuam.

3. Advertendum Limentis Concilium c in toto regno Peruviano, Chilensi, Tucumanensi, & Quiteni clericos obligare. De religiosis autem dicitur suo loco. Vide verbum *Parochus*, & verbum *Religiosus*.

4. Nominis clerici in favorabilibus venit à Monachus Episcopopus, & qui habet primam tonsuram; in odiosis vero neuter ex his. Et sunt DD. qui asserant neque dignitatem, neque Canonicum Ecclesiae Cathedralis, neque cum quonon est in sacris. Unde cum aliquod prohibetur, vel praecipitur clericis à jure, vel ab homine, solum comprehenduntur, qui sunt sacris initiati, aut habent beneficium.

5. Cler.

5. Clerici etiam in sacris de licentia sui Episcopi possunt in civilibus coram iudice seculari conveniri. Et si dimisso habitu & tonsura clericali conmittere se gerat, potest capi, & puniti à iudice seculari, quia perdit privilegium clericale secundum gravium DD. opinionem. Probabilius tamen est hoc non esse licere iudici seculari nisi de licentia Praelati, quando ipse curiae traditus est clericus propter incorrigibilitatem.

6. Clericus qui non est in sacris, non gaudet & Ecclesiastico fori privilegio, nisi assignatus sit alicui Ecclesiae, cui interserviat, vel sit in seminario, vel in universitate de licentia Episcopi studeat, habitum clericalem habens, & tonsuram, & sit quasi in via ad ordines majores.

7. Clericus etiam in sacris comprehensus in crimine potest à iudice seculari, ut Ecclesiastico tradatur; & idem si nocte armatus incedat, vel velit alterum laedere, potest à quolibet seculari includi.

8. Clerici tenentur i legibus communibus populo in ordine ad bonum R. eipublicas, non quoad vim coactivam, sed discretivam, dummodo non impediant officium Ecclesiasticum, & libertati Ecclesiasticae non repugnent.

9. Clericus quilibet, & etiam laicus potest absolvere à coe-suris exilientem in articulo mortis secundum Dianam l & alios viros doctos, quod est probabile.

10. Clericum suspensum à divinis officiis, neque tamquam laicum illis posse assistere alii asserunt non probabitur; alii vero probabilius defendunt irregularitatem non incurritur, neque peccare.

11. A clerico posse conveniri laicum coram iudice Ecclesiastico pro rebus non solum Ecclesiae, sed etiam pro fructibus dubium est inter Doctores. Assertiva videtur probabilior.

12. Clericum pro vero percussit percussione levi, & veniali, non incurrit excommunicationem, & à fortiori, qui cum conatus fuit percussit, non percussit.

13. Clericum publice percussit non est vitandus ante sententiam iudicis, quia forte ebrius erat, vel amens, vel se defendendo percussit.

14. Clericis non tenentur solvere gabellas, etiam si Episcopus consentiat, nisi Papa consensus praestet, vel urgeat gravis necessitas, nec possit exoptari Papae consensus.

15. Clerici possunt disponere ad libitum tamquam de bonis patrimonialibus de omni eo, quod illis datur pro indultoria

r Vide co-
cum non
ab homi-
ne iudici-
c. Vide Sil.
verb. ind.
c. 4.
g. Trid. sess.
21. c. 6. de
sent. excoi.

à Vid. Na-
var. lib. 6.
conf. 27.

i. Comen-
DD.

i. Dian. u.
9. et c. 8
p. 5.
m. Fil. tot.
tr. 17. c. 2.
n. 33.

a. Dian. tr. 1.
res. 7. p. 5.

a. Vide Fa-
con. p. 11. l.
2. c. 3. n. 12
p. Idem u.
bi sup.

g. Dian. 5.
tr. 1. res. 8.

r. Vide a.
Dian. ubi
sup. tr. 8.
res. 17.

dulstra personali, vel labore, ut pro comitando funere, pro re sacra facienda, & similibus.

16. Clericus utens vestibus prohibitis, non incurrit suspensionem, si occulte, vel subitis alias vestes, vel propter celebrationem magni festi illis utatur. Imò hanc suspensionem consuetudine esse derogatam asserit Henricus, lib. 13. de excom. c. 39. m. 3.

f Henricus, lib. 13. de excom.

o. 39. m. 3.

9 Dian. p.

5. tr. 1.

ref. 177

9 Henricus

ubi supra

tr. 1. ref. 10.

20.

x suar.

dep 31.

sec. 4. à n.

10.

7 Vide

Dian. p. 8.

tr. 17. ref.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

31.

9 In de-

ret. Alc-

xan, VII.

au. 1067.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

24. Sept.

SECTIO III.

PROSEQUITUR EADEM materia.

1. Clericus, qui aliquando dimittit habitum, & tonsuram, non ideo fori privilegium amittit, nec à iudice laico potest puniri.

Communi DD.

2. Clericus non potest compelli à iudice laico solvere gabellas, quas aliquando solvere tenetur.

Diana tr. 11. ref. 41. to. 1.

3. Clericus non potest à Princeps laicus imponere gabellas propter reparationem pontium, murorum, & similibus, licet contrarium teneant aliqui iuristi; sed neque tempore pestis pro publica utilitate, nisi à iudicibus Ecclesiasticis potest compelli.

Layman in Theol. mor. lib. 4. tr. 9. c. 6.

Dian. co. 1. tr. 2.

ref. 47.

Diana ibidem

refol. 44. f. Less. lib. 1. c. 17.

dub. 1. m. 21.

vide Dian. tr. 1. tra. 2. ref. 49.

h. vide Dian. tr. 2. ref. 14. to. 1.

Clerici, qui primam tonsuram, & habitum assumpserunt sine animo clericatus, sed tantum in fraudem collectarum, & gabellarum, gaudent nihilominus clericali privilegio, quia verè clerici sunt.

5. Clericus negotiator nisi ter moneatur, non amittit privilegium clericale, & fori ideo non potest ab eo gabellas exigere iudex laicus, quamvis alii contrarium sentiant.

6. Non posse principem laicum ex rebus venditis à clericis ab emptore exigere gabellam extra pretium legale probabilius videtur; licet contrarium viri docti defendant.

7. Clericis licitum est recurrere ad laicos iudices, quando arbitrio boni viri fit illis violentia in non admittenda eorum appellatione, & non habent alium superiorem Ecclesiasticum, ad quem confugiant. Et iudices laici possunt cognoscere de tali causa non ut iudices, sed ut defensores, & admonere Prelatum ne violentiam faciat. In aliis autem casibus, in quibus non sunt prædictæ circumstantiæ, non licet. Idem dicendum est de religioso.

8. Clericus percussus à laico potest agere coram iudice Ecclesiastico.

si hoc verb. ibidem

Clericus calumniosus accusator debet à privari officio, & verberatus in exilium mitti.

SECT.

m Idem l.
bidem.
n Conar.
lib. 1. c. 4.
var. u. 4.

o Sa hoc
verb.

p Vide Sil.
vest. verb.
Adnotata.

q Vide
Mol. disp.
47

r Sa hoc
verb.

s Vide
Mol. disp.
47

t Vide Na.
var. c. 5.
u Sa verbi.
Clericus.

x Idem
libidem.

y Ex con.
greg. Con.
cili.

z Sa verb.
Clericus.

10. Clericus non potest consentire in iudicem non suum etiam Ecclesiasticum sine consensu sui Episcopi.

11. Clericus pauper non tenetur cedere bonis, nec pro debito (nisi fuerit ex delicto contractum) potest conveniri ultra quam facere potest, nec, si est in sacris, puniri corporaliter pro debito, quod non potest solvere.

12. Clericorum privilegium gaudet Eremita, si sint aliter sicut regula, aut superiori talibus privilegium gaudenti.

13. Clericis prohibitum est advocati exercitium exercere, nisi in causa propria, pia, & miserabilium personarum, vel propinquorum intra quartum gradum, cum commode alium habere non possint.

14. Non potest Clericus esse procurator laicorum, nisi in negotio speciali aliquando, nec locum tenens Principis secularis; bene tamen consiliarius, & ob suam vel suorum necessitatem non prohibetur negotiari per se, nec vendere, quae arte fecit honesta.

15. Non potest exercere medicum, aut chirurgi officium, quando aduentione, vel incisione opus est; nisi sua, aut pauperum necessitas id postulet.

16. Omnibus Clericis se concessum est testari, & ab intestato succedere, nisi sint Episcopi.

17. Non potest Clericus in praedictum patris testari de bonis, quae acquisivisse ante clericatum, in quibus pater habet usum fructum.

18. Clericum habitantem cum femina suspecta peccare mortaliter, ut dicunt viri docti.

19. Clericus absens in alio Episcopatu, nisi domicilium mutet, subditus est adhuc x proprii Episcopi, & non tenetur deservire Ecclesiae, in qua non habet beneficium.

20. Clerici usque potest cogi ab Episcopo, ut urbem custodiat ad hostibus invalam, & in tali necessitate non prohibetur pugnare.

21. Recipiens patrimonium occulte sub conditione, ut post ordinum susceptionem illud restituat, non tenetur restituere, nisi aliunde habeat, unde sustentetur. Contrarium tamen aliqui viri docti versus iudicant.

SECTIO VLTIMA.

CIRCA EANDEM

MATERIAM.

1. Clericus qui post factam prohibitionem frequentat monasteria Monialium sine necessitate, peccat mortaliter. Sandh. nu. 2.

2. Clericus beneficiatus vel ordine sacro insignitus, habitum clericalem vel tonsuram non ferens, barbam vel comam nutrit, peccat mortaliter. Idem dic de eo qui indecentibus vestibus, vel armis utitur. Navar. c. 2. nu. 100. p. 33

3. Clericus qui emit aliquid, & arte mutat ejus formam, & vendit, non dicitur exercere mercatoriam. Comm. DD.

4. Clericus tenetur etiam servare taxationem reipublicae circa triticum. Comm. DD.

5. Clerici mineralibus intendere prohibiti sunt, & per regiam sceculiam. Si tamen illa habeant jure hereditario, dum per venditionem ab eis se exonerant, permittendi sunt. Soler. can. de In-guber. lib. 1. c. 18.

6. Collega in seminario Ecclesiae, qui Ecclesiasticus esse non vult, si hoc non juravit, nec promisit in ingressu, non peccat, nec restituere tenetur. S. P. Mena. cho in nu. nu. script. g. Idem ubi supra.

7. Clericus conjugatus cum corrupta, a seipso non amittit privilegium fori.

DISPUTATIO VNCVLÆ

AD EANDEM LITTERAM

PERTINENTES.

RESOLUTIONES VARIÆ.

COGITATIO.

IN cogitationibus veneris cum voluntas nec positive consentit, nec positive dissentit; peccatum esse non potest. Vide Regi. 10. t. b. 15. c. 1. r. 665 mor- 64

mortale alii ajunt, alii negant. Probabilis videtur, quod si quis alio divertat cogitationem quasi tentationem cotem- nens; non esse necessarium actum positivum, & peccatum mortale non esse, nisi cum plena advertentia ex permissione cogitationis periculo se exponat consentiendi.

COGNATIO.

Dian. tr.
4. ref. 2.
to. 1.

1. Qui nomine non suo, sed alterius tenet puerum in Baptismo, probabilis videtur nullam contrahere cogitationem; sed neque is, cujus nomine tenetur, quia necessarium est in Baptismo, & Confirmatione, quod patrinus physicè tangat puerum.

Suar. in
3. p. q. 67

2. Eum qui statim post partum uxoris ab periculum mortis baptizavit proprium filium adstantibus aliis contrahere cogitationem cum uxore, & non posse debitum petere alii ajunt, alii negant; probabilis videtur & nullam contrahere cogitationem, & ideo posse debitum petere.

3. Laicum presente sacerdote baptizantem in casu necessitatis peccare mortaliter alii ajunt, alii negant. Probabilis videtur non peccare mortaliter, nisi faciat ex contemptu.

Sanchez.
de matr.
to. 2. l. 7.
disp. 62.
no. 15

4. An in privato Baptismo tempore necessitatis sit adhibendus patrinus, & an contrahat cogitationem spiritualem. Utrumque est dubium inter DD. sed neg; e adhibendum esse, neque si adhibeatur contrahere videtur probabilis, etiam si teneat infantem animo obeundi patris munus.

Vide
Dian. tr. 2.
tr. 4. ref. 22

5. Non confirmatus, qui in confirmatione puerum tenet non contrahit & cogitationem spiritualem cum eo, nec peccat mortaliter, utrumque est probabile, licet non desint qui teneant contrarium.

idem p.
3. cr. 4.
ref. 160

6. An qui in Ecclesia ut patrinus tenuit domi jam baptizatum, contrahat cogitationem spiritualem, dubium est inter DD. Probabilis e videtur non contrahere.

COLLECTA.

Vide Dia-
nam tr. 1.
to. 1. ref. 17

1. Collectam certam, & invariabilem etiam postam per statutum super bona aliqua antequam ad clericos pervenissent, non tenentur solvere.

COLONI.

1. Coloni partiaril religiosorum non tenentur solvere gabellas ex Bulla Pii V. in qua summus Pontifex eximit fratres, monachos, moniales ac alias regulares personas, eorumque monasteria, cenobia, conventus, Ecclesias, capellas, oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, pradia, agros, & bona, nec non laboratores, colonos, arrendatarios, affectuarios, ac gestores suorum negotiorum ab omnibus exactionibus tam urbanis, quam rusticis, nec non dactis, gabellis, pedagiis, vestigalibus, collectis, impositionibus, mercibus ordinariis, & extra. dinariis, ac tam realibus, quam personalibus, meris, & mixtis etiam subsidionalibus, & augmentis, ac focaliibus equorum, taxis, militumque hospitii, & c. tam impositis, quam imponendis.

2. Coloni partiaril sunt, qui conducunt agros religiosorum ad medietatem fructuum. Sed licet non sint partiaril, conducunt vero pradia religiosorum, ut illis tribuant certam partem fructuum quotannis in omnem eventum & reliquum sibi acquirant, exempti sunt a solutione decimarum,

COLUMBÆ.

1. Columbas profugas a terro columbario, cui libet licitum est capere. Et idem dic si domicilium mutent. Arte autem, vel fraude illas attrahere ad proprium columbarium illicitum est.

Comm.
DD.

COMEDERE.

1. Comedere absque necessitate ob solam delectationem vix potest excusari a peccato veniali. Contrarium tamen docet a Joanne Sanctius.

Ioan.
Sanct. de
selec. disp.
3. no. 19.
Vide Lef.
N. 4. c. 1.
dub. 14.
num. 100.

2. Si quis comedendo cibos calidos, & tali situ decumbendo experitur pollutionem præter voluntatem & consensum, non e tenetur a talibus abstinere cibis, nec aliter decumbere, etiam si id faciat non propter necessitatem, sed ob solam majorem commoditatem. Hæc communior sententia licet contrarium defendat P. Fagundez.